

Yarpuz

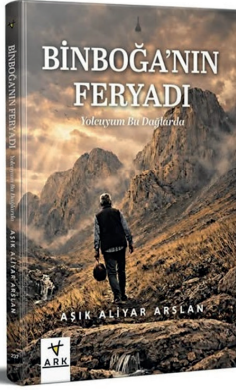
Edebiyat Dergisi

Yıl 8 Sayı 52 Mayıs - Haziran 2026

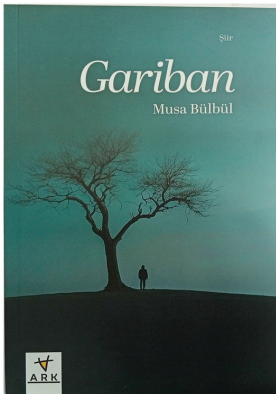
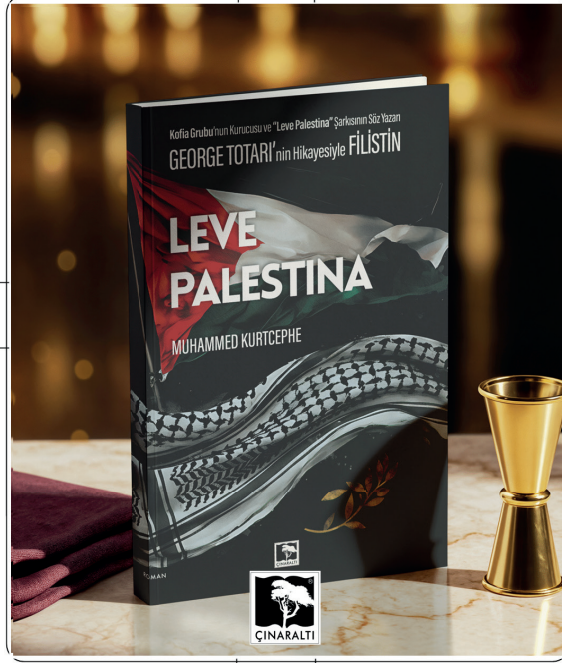
KİTAPHANE

ARK

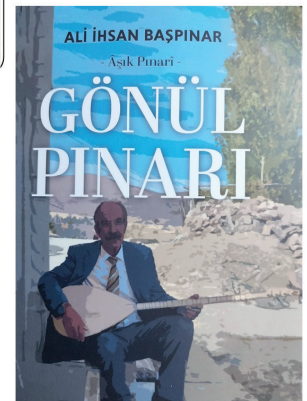
KDY kitapguru.com
DOĞRUDAN
YAYINCLIK

ARK

ARK

ARK

Yarpuz

EDEBİYAT DERGİSİ

ISSN : 2687-2307

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Halil DEMİR

Genel Yayın Yönetmeni
İlker GÜLBAHAR

Editör
Kazım GÖK

Yayın Kurulu
İlker GÜLBAHAR
Kazım GÖK
Mehmet OSMANOĞLU
Akif DUT
Haşim KALENDER
Mehmet GÖREN

Son Okuma
Akif DUT

Kapak Fotoğrafı
Yasin MORTAŞ
Yazışma Adresi
Kale Mahallesi Elçibey Caddesi
A101Market Yanı Kat:1 No: 18/B
Afşin/Kahramanmaraş

www.yarpuzedebiyatdergisi.com
Mail:yarpuzedebiyatdergisi@gmail.com

Facebook: Yarpuz Edebiyat Dergisi
Instagram: yarpuzedebiyatdergisi

Yayın Türü: Süreli Yayın
ISSN : 2687-2307 Aylık (e-Dergi)

Yıl: 8 Sayı: 52 (Mayıs-Haziran 2026)
İletişim Tel: 0541 629 94 66
Baskı: FA Ajans - Kahramanmaraş

Eserlerin hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir. Yarpuz Edebiyat Dergisi'nden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Yarpuz Edebiyat Dergisi
Afşin Merkez Yayın Grubu
tarafından çıkarılmaktadır.

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

KAHRAMANMARAŞ
city of literature

SUNUŞ

Ey Şair, Ey yazar, Ey Eli Kalemli Muhterem!

İnsanoğlu, yüzyıllar boyunca kelimeleri zihniyle ve kalbiyle bir sarraf gibi işledi. Ruhunun varoluş derinliklerini acılarla kağıda döktü. Çünkü yazmak, sancılı bir arayıştır. Uykusuz gecelerdir. Silinen satırlardır. Tüklenen mürekkeplerdir. Buruşturulup atılan kağıtlardır, bozulan daktilolardır, klavyelerdir. Zihnin labirentlerinde kaybolma pahasına göze alınan entelektüel bir yolculuktur. Hangi eser çilesiz, zahmetsiz, uykulu gözlersiz, yorgun gecelersiz yazıldı? Anna Karenina mı, Sefiller mi, Seyahatname mi, Çile mi, Kendi Gök Kubbemiz mi, Safahat mı, Huzur mu, Bu Ülke mi, Yaban mı, Çalıkuşu mu, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu mu? Söyleyin, hangisi? Hepsinde de bir varoluş azmi, yorgunluğu, kararlılığı, emeği yok muydu? Neye yenik düştünüz, neye aldandınız da bugün çılgın teknolojinin bir komutuna ruhunuzu teslim ediyorsunuz? Kaleminizin köreleceğinden nasıl bihaber olursunuz? Ruhunuzun mekanik tehditle karşı karşıya kaldığı fehminden de mi uzaklaştınız? Yapay zekanın dağılık bilgileri bir çırpıda dizayn etmesi rahatlığını mı yaşamak istiyorsunuz? Bırakın elinizdeki kalemi konfor istiyorsanız! Tek tuşla yazılan şiirler, hikâyeler, denemeler, salt cümle aralarına serpiştirilen duygu kırıntılarıyla edebi metin haline getirilemez. Bilmiyor musunuz? Yazın dünyasındaki bu sinsî dönüşümün gizli ortağı olmaktan vazgeçin! Dijital kolaylığın cazibesine kapılırsanız kalemsiz kalırsınız, kitapsız kalırsınız. Çünkü yazı nankördür. İlgi ister, merhamet ister, şefkat ister. Ama kuma asla! Yazı, zahmeti çekmeden size nihayeti teslim etmez. Çünkü edebiyat, sadece nihai bir ürün değildir. O ürüne ulaşırken çekilen zihinsel çiledir. İnsan, yazarken düşünür. Kelime ararken derinleşir. Cümle tertipleriyle olgunlaşır. Üslup kurarken kendi özgünlüğünü keşfeder. Yapay zekanın bu süreci üstlenmesi, sizi yaratıcı olmaktan çıkaracak. Sadece bir komut verici konumuna indirgeyecek. Bu konfor zihinsel kaslarınızı zayıflatacak. Sizi niteliksiz üretkenliğe ve tembelliğe mahkum edecek. Hazır kalıplarla, algoritmanın size sunduğu estetikle yazdığımız her metin, ruhunuzun o benzersiz renklerinden, samimi dokusundan yoksun kalacak. Sonuçta ortaya çıkardığınız şey, parlatılmış ama ruhsuz kelime yığınının ibaret olacak. Daha da vahimi, okuma ve yazma eyleminizi ciddi anlamda sekteye uğratacak. Zorlanmadan, ruhta ateş yanmadan, sancı çekmeden yazıya ulaşırsanız derinlemesine okuma ihtiyacı hisseder misiniz? Söyleyin? Okumak ve yazmak, tek yumurta ikizleri değil mi? Neden birini yapay gıdalarla beslemeye çalışıyorsunuz. Biri yapaylıkla ayakta kalabilecek mi sanıyorsunuz? Diğerinin doğal bir yaşam sürecine inanıyor musunuz? Kalplerinin ritmi bozulmaz mı? Kelimelerin izini sürmeyi, satır aralarında kaybolmayı ve düşünmenin o asil acısını çekmeyi bırakırsanız sadece edebiyatı tehlikeye atmayacaksınız. Kendi hakikatiniz de tehlikeye girecek. Yapay zekanın ışıltılı hızı ve konforu karşısında hakiki görevinizi unutmayın! O hıza teslim olmayın! Konfor ağı tuzağına takılmayın. Yüz yıllar sonrasını düşünüyorsanız zihninizin ve kalbinizin o yavaş, derin ve taklit edilemez işçiliğine sahip çıkın! Yok, yaşanılan anı, nefsinizi, rahatınızı ve egonuzu düşünüyorsanız abanın yapay zekaya! Bu duygusuz çağ, üç gün sonra parçalanacak kurşun kalemler tutuşturabiliyor herkesin eline nasılsa!

Bu sayımızda gelenek sevdalısı Şair Tayyib Atmaca ile söyleşimiz var.

Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle...

Genel Yayın Yönetmeni

İçindekiler

Sunuş	3
Yasin MORTAŞ / İtiraz Eden Hafızaya Bir Derkenar	5
Akif DUT / Dünyanın Son Ahalisi.....	6
Mehmet MORTAŞ / Bağ Bozumu Renginde	7
Mehmet OSMANOĞLU / Bir Bahar Musikisi	8
Kazım GÖK/ Delik Matara	9
Ercan SAĞLAM / Miş’li Geçmiş Zaman	10
Lütfi BİLİR / Yalnız	11
Meryem YARDIMCI KÜÇÜK / On Yedi	12
Halil İbrahim ÜNLÜ / Dünyanın Pili	13
Celalettin KURT / İstanbul’u Dinlemek	14
Haşim KALENDER / Ölümü Alkışladık	15
Yakup GÜMÜŞ / Benden Alır	16
Mustafa IŞIK / Denizin Türküsü	17
Murat ÇOLAK / Ayla Öğretmenin Elleri	18
Mevlüt YAVUZ / Taşa Tutsunlar Beni	19
Tayyip Atmaca / Türk Şiiri Bir Bütündür, Eskisi, Yenisi, Aruzu, Hecesi, Serbesti Olmaz	20-27
Ahmet Şevki ŞAKALAR / Küçürek Öyküler Demeti	28
Ayfer YILDIZ / Küçürek Havuzu	29
Ergül ALTAŞ / İki Külah Dondurma	30-31
Sophia JAMALI SOUFİ / Karşılaşma	31
Serpil CEBECİ / Su ve Ateş Arasında	32-33
Mehmet GÖZÜKARA / Toprak Zulmü Taşımaz.....	34-35
Gülçin Yağmur AKBULUT / Mavilik Limanı	36-37
Mustafa UÇURUM / Dünyanın Kapısını Açan Anahtar Seyehatname	38-39
Alper Gökhan Orta / Eşyanın, İnsanın Sırrı, Sözün İktidarı Kutsal Metinler, Oğuz Kağan Destanı, Dede Korkut Hikayeleri Ve Fantastik Romanlarda “İsimlendirme”	40-41
Semih GEÇEN / Karşıtların Varlığı, Birliği ve Yokluğu	42-43
Adnan Gül / ‘Çıktım Erik Dalına’ Tahmis Çalışması Özelinde Tayyip Atmaca Kitaplarına Dair Kısmi Okumalar	44-46

Yasin MORTAŞ

İTİRAZ EDEN HAFIZAYA BİR DERKENAR

bu sinsi
ateşi
ben bırakmadım
sizin kadim harmanınıza
güneşi
yüzünüzden silen
o sözü de söylemedim
geceyi
çözüp halkasından
sisli tepeye
yükseklik belleten kimdi
belleğinize
bu kurusıkı ezberi
ben doldurmadım

kırmadım bakış yıldızınızı
fütursuzca.

Akif DUT

DÜNYANIN SON AHALİSİ

kuşluk vakitlerinin içime serdiği o derin boşluk
zamansız vedaların toprakta biriken tortusu
kederli ve şaşkın bir uykunun kollarından dökülüp
savrulunca birden nar çiçeklerinin baygın kokusu
kendinden başka her yerin gurbet olduğunu anlarsın

sonra sensizliğe alışmanın çetin alfabesi
dağılır iç burkan bir yalnızlığın ağlatan yanı
ellerim yağmura tutkun
yüzüm güneşe dönük
ve ayaklanırken kalbimde yolun düşü
belki de çiçek açar dilimin ucunda unuttuğum kelimeler

say ki
mekana yenik düşen her gölgenin koynunda
çürüyen dünyanın son ahalsiyim ben
geçmiş zaman çekiminde solsa da ömrüm
bulamadım kendimden başka gidilecek hiçbir yer

çırpınırken ellerinde bakışlarına sinen saatlerin telaşı
yorgun akşam serinliğini hatırlatır ıhlamur kokusu
unutulan bir mektup yalnızlığı gibi
bekleyişler yurdunun yoldaşdır posta kutuları

ayrılığa kapı aralayan adama çıksa da benim adım
ateşe koşan pervaneden öğrenirim yanmayı
yakın da olsa gecenin sonu
simsiyah bir sensizlik alsın da koynuna beni
yok işte kendimden başka gidilecek bir yer.

Mehmet MORTAŞ

BAĞ BOZUMU RENGİNDE

I

memleketimden
haberler getiren rüzgar
bağ bozumu renginde
kışın yüreğine düşmeden
otururuz bir köşede demleriz zamanı

elma kızılığında

bazen

gökyüzünü yanımıza alır
göndeririz gözlerimizi
buğulu resmin arasından
heyecana kapılmadan
mazinin yara almamış dehlizlerine
ekeriz
kelebeğin kanadına konduğum günleri
bir bir alkışlar ürkek kelimeler
sessizce aramızdan akıp giden seneler

II

memleketime
haberler götüren meltem
kar rengine alışmadan yüzlerimiz
koşarız mevsimi olmayan bir dehlizden
seyrederiz alın yazımıza çizdiğimiz
memleket hasretini

düşler sokağında susan
çocukluğumu yanıma alıp
duygusal tılsımı hiç kimseye kaptırmadan
anıların garip med cezirlerine aldırmandan
süzeriz
salep kokusunda konuştuğumuz sevdalarımızı
tek tek set çeker sözcükler
gürültüyle içimizde bir devran kapatan
gelip giden görüntüler.

Mehmet OSMANOĞLU
*
BİR BAHAR MUSİKİSİ

Rüzgârın kanadında sendelenir ağaçlar
narin bir yaprak gibi ırgalanır ömrümüz
güneşin kıyısında gölgelenir yamaçlar
hayal ufkunda duran hislerimiz ölümsüz
bin sevinçle doğarken şevkle uzayan gündüz

bulutlarda bir telaş bitmeyen seyrüsefer
dursa da saatimiz durmayan zaman gibi
her bakışta hicapla yüzü al al sevgili
toprağın sancısına göklerden derman gibi
kapanıp secdesine yağmuru gözlüyor yer

yağmur ki her damlası âb-ı hayat bûsesi
asude bir saadet şarkısı dudaklarda
tenha yalnızlıkların huzur veren bestesi
müzeyyen tabiatın heyecan veren sesi
taptaze aşıkları gezdirir sokaklarda

uzun bir kış ertesi diriliş mahmurluğu
usul usul sarmakta uzayan ufukları
ipeksi müjdelerle dolu yolculukları
bire ikişer tutup maziden çocukları
terkisinde gezdiren meltemin mutluluğu

kalplerde cemrelerin hayat veren gölgesi
kış vurgunu düşleri yeniden uyandırır
kuş sesleri dingin bir musikiyi andırır
kırılğan bir letafet, bir tebessüm kondurur
çizgilenmiş yüzlere bu nevbahar busesi

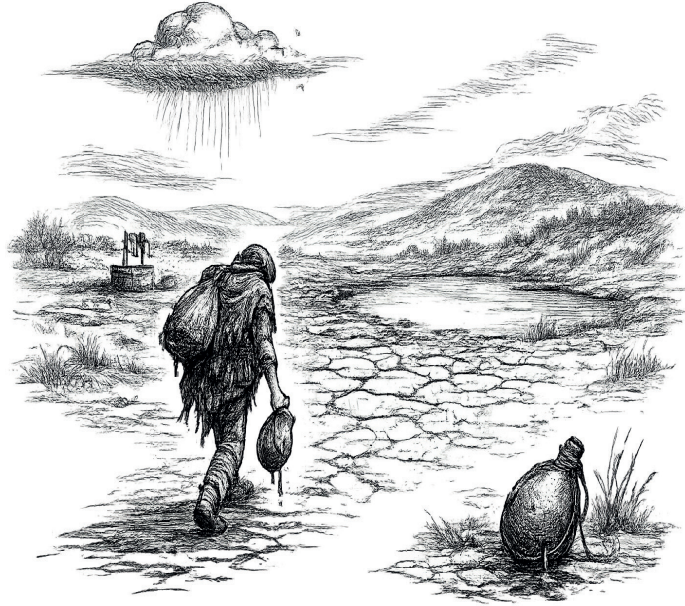
her çizgi mazimizden bir hikâye anlatır
her hikaye hüznler, sevinçler hatırlatır
mehtâb ile yarılır karanlığı göklerin
nisan yağmuru olur aşk çölünü ıslatır
sevgilinin gözleri sonsuzluk kadar derin

kim bilir bu baharda ne müjdeler saklıdır
dalgalıdır hülyalar kabaran deniz gibi
her hülya yorgun argın tıpkı gövdemiz gibi
umutlara göz kırpar mateme yasaklıdır
şebnemlerin öptüğü incecik filiz gibi.

Kazım GÖK
*
DELİK MATARA

yorgundu hafifti ney sesi
kuyuya akarken dinledim
uzaklık mataranı delmiş
buralarda da buharlaşmaktan öyle yoruldu ki sular
memleketimden sırtlandım
çaresiz bir göl yatağını
kaç bakışın nazarı belimi büktü
kaç ayetel kürsi omuz verdi
eğme boynunu safiye
sabret
susadığından Tanrı'nın haberi var
bak işte şu vefalı bulut rüzgara soruyor
avucuna bıraktığım yükümün yerini
benim ayağında sabır çarığı, dönüyorum
senin dudakların hatırlayacak ıslaklığı.

Ercan SAĞLAM

MİŞ'Lİ GEÇMİŞ ZAMAN

özde akıllıyım o toplara girmem ben
kayış gibi bir yüzüm iğneli bir dilim var
işte kolay evde zor çarşılarda geçirgen
beni yalnız bir kurdun bakışları yakalar.

hazırım yok olmaya sürüden uzaklaşıp
şıp deyince damlarım çadırların üstüne
döner şehre saparım sarp tepeleri aşp
altı nedir ben bilmem bilincimin üstü ne.

son derece inceyim beni tarif edersem
çubuk gibi bir şeyim bükülünce kırılan
çapağını övmeyen gözde kusur ararım
her şeyi terk ederim gırtlığıma sarılan.

anahtarın kilitle pervazla pencerenin
duygusal ilişkisi gözümü yaşartıyor
daracık bir odada nasıl büyüyor cenin
yıl geçiyor süratle gözümde yaş artıyor.

var mı bir ilişğim sizce de tuhaf mı şu
aşkla benim arama giriveren dargınlık
mertlik midir kurşununun takılıyor oluşu
ne etsem akıp gider içimdeki yorgunluk.

tıbbi bir hastalığım varoluşsal bir kaygım
yok miş'li geçmişimde iyi yerlere varmak
pencere pervazına kalmadı bitti saygım
benim tek doğru işim kaseti başa sarmak.

Lütfi BİLİR

YALNIZ

kim
ben mi yalnızmışım?
geç bunları bir kalem.

her turunda birbirinden
daha da uzaklaşan
galaksiler varken,
her biri birbirinden
milyonlarca ışık yılı uzakta
yıldızlar varken
ben mi yalnızmışım?

ben sadece birilerinin
kuyu dibine terk ettiği
kervanını bekleyen yusuf'um.
gelmemesi de gam değil
beklenen kervanın.

sen varken içimde
ben mi yalnızmışım?

Meryem YARDIMCI KÜÇÜK

✽ ON YEDİ

uzak şehirler susturuldu
duvarlar konuşmayı bıraktı
savaş geri çekilmedi
sadece yön değiştirdi
köyler artık bağışlanmadı
köyler sadece kaldı
ateş yürüdü
isimlerin içinden geçti
gökyüzü yere indi
ufuk kırıldı
bir şehir sayıldı
bir şehir eksildi
on yedi yaşında bir genç
adı tamamlanmadan susturuldu
ne bağışlandı
ne affedildi
sadece kayıt düştü
soğuk bir çizgi gibi
pınar kurudu
su bile taraf tuttu
toprak ağırlaştı
mezar yer değiştirmede
duman kaldı
geriye hiçbir şey kalmadı
savaş bitmedi
sadece saklandı
köyler durdu
insanlar azaldı
öğrendik azalmayı
on yedi yaşında
ateşler içinde özgürce yürüdü

evler, bahçeler, tarlalar
buhar oldu
bahar gitti
elvedasına kimse bakmadı
uzak şehirler boğuldu
bitmeyen savaş sustu
her şey silindi
pınar suyu taşıtı
savaş bitti
geriye duman kaldı
ateşler mezarlara yürüdü
gökyüzü kırıldı
sokaklar enkaz
patikalar sustu
ufuklar soldu
bir sayı daha eksildi
avlular, gökyüzü
dağılan kavmin kanı
pınara karıştı
veda bile suskun
yarın uzun
anıların içinde
öğrendik azalmayı
on yedi yaşında.

Halil İbrahim ÜNLÜ

DÜNYANIN PİLİ

ayakkabı doğar güneşin eşiğinde
dişlilerin arasına sıkışmış biri
beni yerde arayan nafile
dünyanın pili masada sökülür

daralan odalardan taşan zaman
sultan ahmet kapısında yağmur
taşlara bir yara sızısı
kar, eksikliği omuzda taşır da devrilir

çocuk sesine otururum
içimde kıvrılan bir tarla
zaman yanıcı nehir
evrenin gırtlığına takılan cam kırığı

gül reçeli değil bu manzara, çiçeğin mezarı
her gün omuzlara ağır gömlek
inanç sessizliğe çarpıp kırılan
kıyıları dişleyen tortu kalır

gece eşiğe yaklaşır, durur
beynimiz kapanmış canlı bir sandık
güneşin eşiğinde her şey
avuçta dağılan küldür.

Celalettin KURT

İSTANBUL’U DİNLEMEK

Açmaya durmuşlar İstanbul’un erguvan çiçekleri
Bir gerdanlık gibi nazenince, zarifçe, nadide
Boğazın iki yakasında renk cümbüşleri var
Marmara ebrulu renklerle görklü sanat şöleninde
Kırk ikindiler düşüyor çiseleyerek hafiften
Ben “İstanbul’u dinliyorum” boğazda bir gemide.

Gölgeleri vuruyor sulara, al renkli erguvanların
Boğaz kan kırmızı akıyor, bir deli çay gibi
Takalar, mavnalar sallanıyor beşik beşik ninnide
Kanat kıran dalgalar, kanatlarına değiyor martıların
Martıların gagalarında istavritler sallanıyor
Ben “İstanbul’u dinliyorum” ben İstanbul’un garibi.

Ahşap bir yalıdan taş plaktan sesler geliyor
“Yanıyor mu yeşil köşkün lambası yâr?”
Makamı hüzzam, usulü aksak, inceden inceden
Sesler boğazın iki yakasında yankılanıyor
Hüzünden çıkmışım, depreşiyor hüznüm yeniden
Ben “İstanbul’u dinliyorum” yüreğime yağıyor kar.

Orhan Veli geliyor aklıma, İstanbul’un garibi
Şiirler okuyorum “garip divanından” sessiz sessiz
Gözlerimi kapatıyorum her şiirin arkasından
Geminin güvertesindeyim, aldırımıyorum yağmura
İslanıyorum bahar yağmurlarının şıkirtisinde
Ben “ İstanbul’u dinliyorum” Orhan Velice.

Ortaköy camisinde bir salâ okunuyor, rast makamlı
Davudî bir sesin tegannisi yüreklere deđiyor
Huşûya bürünüyor gökteki kuşlar kanat çırparak
Sulara güneşin son ışıkları huzme huzme iniyor
Bitiyor boğazın seyr-ü seferi, hayat gibi gel git
Ben “İstanbul’u dinliyorum” içimde İstanbul doğuyor.

Haşim KALENDER

✱

ÖLÜMÜ ALKIŞLADIK

Koca koca adamlar temel için geldiler,
Bacalar diktiler ki iki minare boyu.
Sarı sarı coniler kasılarak güldüler.
Kimseler bilmiyordu, alkışlıyordu neyi?

Ceyhan'ı getirdiler, göl yaptılar dibine.
Parayı bilmeyenin para girdi cebine.
Bacalar göğü yırtar, dev dediler türbine.
Uzadıkça uzadı, savdık haftayı ayı.

Her gün üç beş cenaze ağıtlarla kaldırdık,
Beyaz baretli gavur ne dediyse öldürduk,
Afşin'i, Elbistan'ı yabancıyla doldurduk;
Ahırları ev ettik dörde katladı sayı.

Biri beşe yaptılar, yıllar sürdü bitmesi,
Bize mutluluk verdi bacaların tütmesi,
Gün geçtikçe azaldı kuşun bile ötmesi,
Milleti zehirlerken gidenler aldı payı.

Güzelim bu ovayı delik deşik ettiler,
Yapanlar teslim edip ülkesine gittiler,
Elektrik diyenler emeline yettiler,
İşsiz bu memlekette iş buldu emmi, dayı.

Gün geçtikçe çoğaldı boynu delik adamlar,
Meğer toptan yazılmış bizim için idamlar.
Ağaçlar da şaşırırdı, kışın açtı bademler.
Dağlar görünmez oldu, küle gömdük kaç köyü.

Kanseri öyle gördük, kader dedi bilenler.
Son nefes imdat dedi, anlamadık ölenler.
Meğer oyanlar imiş gözümüzü silenler,
Ninni çaldı ağalar, uyu garibim uyu!

Çalgın çolak yaşadı nefeste zorlananlar,
Köşelere sığındı çok çekip horlananlar,
Birer birer fistılar, sustular erlenenler;
Duman duman yükseldi, buhar eyledik suyu.

Verilen ömür bitti, yenisini yaptılar.
Gün geldi beylerimiz projeden saptılar,
Haraç mezat satıldı, açık gözler kaptılar;
Her tarafı düz kontak, dumanlı daha iyi.

Fil(i)treye gerek yok, külü verdi havaya.
Kar bile kara yağar, hüznün çöktü ovaya.
Kömür pişti ocakta yağ koyunca tavaya
Binleri feda ettik doyururken bir beyi.

Tertemizdi havamız cebimiz boş olsa da
Yazın geri açardı güller güzün solsa da
Millet gördü çarnaçar katlanıyor yılsa da
Ceyhan şaşkıındı, sustu, gam aldı hurman çayı.

Bakmadı görmediler sular boşa akarken
Kalender ömür bitti akışına bakarken
En yağlı zamanında halk madalya takarken
Kurulalı karşıydım, bittim vah deyi deyi...

Yakup GÜMÜŞ
*
BENDEN ALIR

On dördünde ay misali
Yüzün beni benden alır.
Tabiatın melekvari
Özün beni benden alır.

Sinemdeki ince sızı
Oğuz soylu Türkmen kıızı.
Ela gözler tan yıldızı,
Gözün beni benden alır.

Bir deryaya dala dala
Gönül ister mahı bula.
Hacet var mı yağla bala?
Sözün beni benden alır.

İnan başka bende yerin,
Beslediğim hisler derin.
Çoktur bende emeklerin,
İzin beni benden alır.

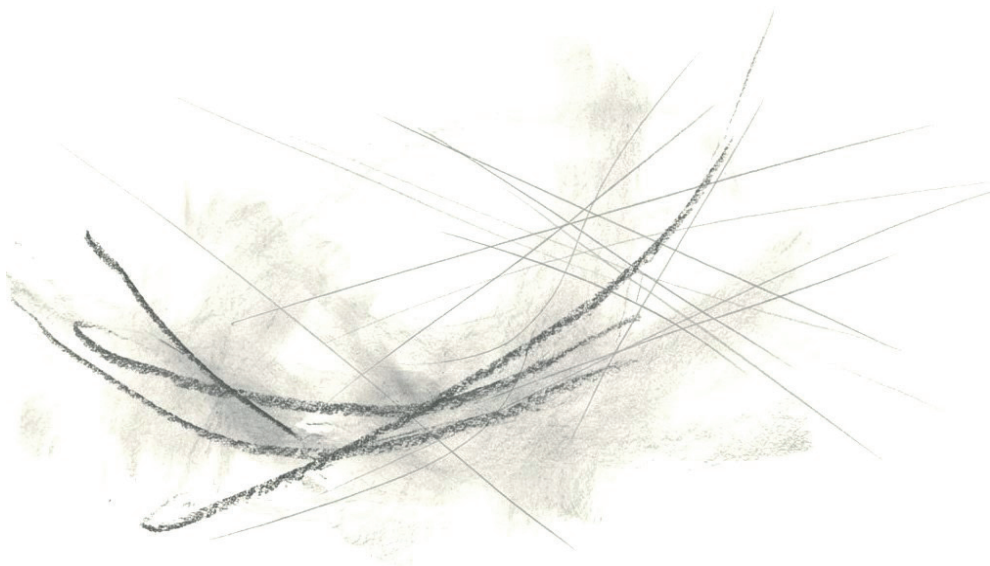
Çorak çölde aşk bir vaha...
Biçilmez hiç ona paha.
Çözemedim sırrın daha
Gizin beni benden alır.

Bir Aslı'nın sevdasına,
Düştü Kerem aşk od'una.
Kor edecek köz ver bana,
Közün beni benden alır.

Ayrı düşsem efkar başlar,
Hasretlik bağrımnda kışlar.
Keman gibi sanki kaşlar,
Sazın beni benden alır.

Cananım ol, can kat banal!
O hoş sedan imdat bana...
Etsen dahi inat bana,
Nazın beni benden alır.

El değmemiş bir kaynaksın,
Kardan biraz daha aksın,
Şüphe duyan düne baksın;
Mazin beni benden alır.

Mustafa IŞIK

DENİZİN TÜRKÜSÜ

sebepsiz uzaması bir özlemin
çocuk bahçesinde dal budak düş çınarı
Tanrı'm, öğütmesin bu değirmen beni

kamburumu yere bıraksam
toprak akar, dağ üşür, rastgele düşer bir kaya
sesimin pası, suyu akmaz çeşme kurnası

utanacak gibi durmaz kırılmış aynalar
denizde duyulmaz olur ırmağın türküsü
dikenler içre gülüm, vurun şimdi beni

insan ne zaman korkar kalbinden
eski bir aynanın çatlağında suretler kesik
silsem izi kalır gülüşlerin

keşke bir çekirdek düşürseydim toprağa
belki yakından bakardım uzağa o vakit
biliyorum, görünecek yüzüm yok artık.

Murat ÇOLAK

AYLA ÖĞRETMENİN ELLERİ

dokuzu sildim defterden, boşluğu dolmaz gider,
bir noksan ki, bin yıl geçse şifa bulmaz keder!

ayla'nın göğsünde mermi, kalbinde binbir yara,
bu leke, bu utanç, silinmez alından kara!

furkan, bayram, belinay; sustu çocuksu diller,
zeynep, şuranur, kerem; kırıldı körpe dallar.

adnan, yusuf, kağan, yılmaz efe ve almıla,
şimdi uyuyorlar masumca maraş toprağında!

kapıyı kıran ne düşman, ne bombayla gelen terör,
kendi nefsimizdir ölen hem sağır hem kör!

ayla'nın mermer eli, yavrulara sur oldu,
merhametli kalkanı ruhumuza kor oldu.

Hakk'a uzak olunca çöktü kutsal vasiyet,
ışksız kaldı kalem, koptu küçük kıyamet!

yalnız derya, boyun bükük, mahcubiyet derin,
ismin isimleri kaldı zihinde; unutmak işi kâfirin!

maraş giysin karaları, görülmesin bu rüya,
toprak bizleri gömsün, bitsin bu sahte dünya!

onlar "o"nun katında, en emniyetli yerde,
bizde sönmez yangınlar, her nefes her seherde.

Mevlüt YAVUZ

TAŞA TUTSUNLAR BENİ

asırlık kuyulardan çektiğim hüznüleri
mezesiz içiyorum tabutumun içinde
adımlarım uzarken damıttığım acılar
anasonla demlenir akşamüzerlerinde
cesaretim sırtımda celladımı ararım
belalı kralların sahte cennetlerinde

ecel terleri ile yağlanmış organlarım
gözlerim ıslanmaz da yutkularak ağlarım

şairler kurusıkı nişan alır göğsüme
sürünerek geçerim şiir akşamlarından
fırlamalıklar gelir aklıma yerli yersiz
gafil avlar ölümü, öperim yanağından
söküp apoletini hayta gecelerimin
havanda su döverim eski bakışlarından

işlediğim günahsa, nahoş tavrın nedeni
asıp kirpiklerine taşla tutsunlar beni.

Tayyip ATMACA

TÜRK ŞİİRİ BİR BÜTÜNDÜR

ESKİSİ, YENİSİ, ARUZU, HECESİ, SERBESTİ OLMAZ

Konuşan: İlker GÜLBAHAR

İlk şiir kitabınız çıktığında lise son sınıfta, sanırım on sekiz yaşındaydınız. Tam şiire başlama yaşı. Kırk yaşına kadar bekleyenleri düşününce galiba bu soru kaçınılmaz oluyor: Şiir kitabı çıkarmak için çok erken bir yaş değil mi on sekiz?

Şiir yazmaya on üç yaşında başladım. O kadar çok yazdım, o kadar çok yazdım ki on sekiz yaşına gelinceye kadar ülkemizin çeşitli şehirlerinde çıkan mahalli gazetelerin kültür sanat sayfalarında şiirlerim, hikâyelerim yayımlanmaya başladı. On altı yaşında ise Kelebek gazetesinde Ümit Yaşar Oğuzcan'ın seçtiği "Sizin Şiirleriniz" köşesinde şiirlerim yayımlanmaya başladı. Öksürür gibi şiir yazınca da şiir kitabı çıkarmak kaçınılmaz oldu.

Afşin - Osmaniye - İstanbul-Eskişehir - Kahramanmaraş. Bu şehirler sizin için ne ifade ediyor?

Her şehrin bir kimliği, kişiliği vardır. Farklı farklı şehirlerde birbirlerinden farklı insanlar ve mekânlarla karşılaşmak kültürel zenginlik katar. İnsan bu zenginliğin farkına daha sonraki yıllarda varır. Taşrada küçük bir köyde ya da ilçede doğup bütün ömrünü burada geçiren insanlarla görev icabı değişik şehirlerde yaşamış bir insanın bakış açıları farklı olur. Taşra ne kadar bedevi ise şehir o kadar medenidir. Şehirde yaşayıp medeni olmayan insanları, bedevi insanlarla karşılaştırmak bile istemiyorum. Ne çok medeni gibi görünüp bedevi olarak yaşayan insanlarla karşılaştım. Bütün bunlar hem beni hem sanat anlayışımı besledi. İnsan ormanında yapayalnız kalmanın haz ve huzursuzluğunu yaşadım. Halen de yaşamaya devam ediyorum. Bundan sonra hangi şehirlerde yaşarım orasını bilemem ama emekli olduktan sonra şehirleri daha yakından tanımak için gezmeye başlayacağım inşallah.

Şiir ve Gelenek Üzerine'de muhatabınıza sordunuz sorular geleneğin kan tahlilini yaptırıyor. Hece Taşları'nı ve kitaplarınızı inceleyenler "gelenek" kavramı paydasında birleşiyorlar. "Bende Yanan Sende Sönüyor" adlı eseriniz geleneğe gönderme yapar gibi münacaat ve naat ile başlıyor. Bir denemenizde de "Geleneği bilmeyenin geleceği olmaz." diyorsunuz. Gelenek olmazsa olmaz mı gerçekten? Neden geleneğin peşine düştünüz?

Atalarımız "Otu çek, köküne bak!" demişler.

Kök olmazsa dal, dal olmazsa yaprak olmaz. Belki kaba bir tabir olacak ama lütfen beni bağışlayın.

At yarışı oynayan bir insana, yarışa katılan atları sorsanız yedi şeceresini saydığı gibi nelerle beslendiğine kadar bilgiyi döker önünüze.

Türk şiiri bir bütündür, eskisi, yenisi, aruzu, hecesi, serbesti olmaz. Ya da şöyle diyelim: Niğde, Amasya, Göksun... elması diye ayırırken sadece tat olarak birbirinden ayırırız ama elma yine elmadır. Şiir de nasıl yazılırsa yazılsın okurun kalbine dokunuyor, ruhunda güzel bir tat bırakıyorsa nasıl yazıldığı önemli değildir. Şiirin bir iç sesi vardır, bu sesi yakalayamayan şairler eline almış olduğu bir müzik aletini rast gele çalıyor demektir. Ara sıra güzel sesler de yakalıyorlarsa da bu tamamen bir tesadüften ibarettir. Şiirdeki iç sesi, musikiyi, duyguyu düşünceyi harmanlamayan bir şair karın gurultusundan başka bir şey çıkarmıyordur.

Edep konağı koca bir saray gibidir. O sarayın edebiyat salonları, şiir, deneme, öykü, roman vb. hücreleri vardır. Şair, yazar bu hücrede seyrüsülüğünü tamamladıktan sonra ayrı odası olur. Ayrı odaya geçtikten sonra da yazmaya başlar. Bana göre günümüzde edebiyatın kaynaştırması gerekirken ayırıştırması da bu tedrisattan geçmeden yazmaya başlamakta kaynaklanıyor.

Bir taraftan yazmaya bir taraftan okumaya başlarken havanda su dövdüğümü otuz yaşından sonra fark ettim. İnsanın geçmişine sahip çıkması ne kadar yadırganmıyorsa geleneğine sahip çıkması da yadırganmamalı. Bunu hâlâ anlayabilmiş değilim. Geleneğe bağlı kalmak neden kendini yenileyememek şeklinde algılanıyor, bu da başka bir konu. Evet, benden alıntılarla sorduğunuz soru üzerinde düşüncelerim zaman içinde değişecek mi bilmiyorum. Zaman beni mi haklı çıkaracak yoksa onları mı, gün yüzüne çıkacak elbet. Bana yazdıklarımın dolaylı yüzüne söyleyemeyip içlerinde "Ne kadar yobaz bir şair!" demeye çalıştıklarını yüz ifadelerinden anlıyorum. İstiyorlar ki şiirlerim onların şiirlerine benzesin ya da benim şiirlerim de başka şiirlerin isimleri çıkarılarak bir kitapta yer alınca diğerlerinden farklı olmasın. O zaman herkes birbirine yakın şiir yazacaksa Türk şiiri nasıl iflah olacak? Bu mevzu çok uzun bir mevzu. Keşke kendilerini "modern şair" olarak gören şairlerle bir açık oturum yapsak, bütün bunları konuşsak ama biliyorum kimse beni konuşurmak istemez.

Varsın konuşurmasınlar. En iyi şair onlar olsun, onların kitapları çok satsın, şiirleri bestelensin, ses-

lendirilsin. Her şair gittikten sonra yazdıkları edebiyat eleğine dökülür. Eleğin üzerinde kimin eserleri kalacak onu zaman gösterir. Ben sadece yazıyorum. Geriye ne kalır, ne kalmaz onu bilemem. Meşhur olmak diye de bir derdim yok. Ben de bu yolda ömür tüketen nice şair tanıdım. Birçoğundan dersler çıkardım. Geleneğin bir yere bağlanıp kalma anlamında kullanılmasına da devamlı karşı çıktım. Gelenek geçmişten alınan derslerle geleceğe yürümektir. Bundan dolayı da geleneği olmayanın geleceği olmaz.

Kalp Şehri'nde "Mevkii ve makama çıkmanın iki yolu var. Birincisi kendinizi bilmeye başladığınızda takla atmayı da öğreneceksiniz.

İkincisi kendinizi bildiğinizden daha çok Rabb'inizi bileceksiniz." diyor-sunuz? Bir şiirinizde de şöyle dizeler var: "Anne babam tankları / Avlamaya mı gitti / Bana da bir sapan al / Hiç olmazsa bir tane / Vurur hemen dönerim " Bu bağlamda eli kalemlilerin topluma ve yaratıcıya karşı sorumlulukları mı vardır? Çünkü Rabb'i bilerek yazmak ile ondan habersiz yazmak arasında dağlar kadar fark var.

Allah, yarattığı her canlıya bir sorumluluk yüklemiştir. İnsanoğlu da yüklendiği bu sorumluluktan dolayı ruhlar âleminde "Evet, sen benim Rabb'imsin" diye ikrar vermiştir.

Allah yaratmış olduğu diğer tüm canlıları insanın hizmetine sunmuştur. Bundan dolayı da insan yaşadığı çağdan sorumludur. Eğer bu insan şair/yazar, ressam, yönetmen, oyuncu ise başka insanların doğruya yönlendirmek için özel bir sorumluluk yüklenmiş demektir.

Lev Tolstoy'a atfedilen, "Acı duyabiliyorsan canlısın, başkalarının acısını duyuyorsan insansın." cümlesi de tam da bunu anlatıyor.

Bir şair/yazar, çevresinde gördüğü kötülükleri engellemeye çalışarak, eleştirerek onu bitirmeye gayret ederken aynı zamanda güzelliği de çoğaltarak daha fazla insana emsal olarak göstermek zorundadır. Bütün bunlardan habersiz sadece kendi "ben"inin içinde debelenen insanın kendine faydası olmadığı gibi başkalarına da kötü örnek olması kaçınılmazdır. İşte yazarak sorumluluk almak aslında bir bakıma dünyaya meydan okumak gibidir. Bunun için de "Ya sefer ya nasip!" diye yola çıkmak gerekir. Böyle bir düşünce ile yola çıkmayanlar kendi çıkmaz sokakla-

rında volta atıp dururlar.

"Aşk, gönül bahçenize bir şekilde dikilen gülfidandır." diyorsunuz. Şiirlerinizde "görünmeyeni görünür kılmak" için bir şeylere benzetme eğilimi çok dikkat çekici. Sembolist şairlerin vazgeçilmez bir tutum bu. Küçük bir örnek vermek gerekirse "- Yükün peynir gemin hızlı gidiyor / hayra değil çalkantısı denizin." demişsiniz bir şiirinizde. Siz sembolist misiniz?

Bu konuyu hiç düşünmemiştim. Okur penceresinden bakınca nasıl görünüyorum, orasını zaman gösterecek. Edebiyat akımlarına pek takılmadım. Daha doğrusu bir yere bağımlı olmadım. Şiirin bütün türlerini denemeye çalıştım. Ne kadar başarılı oldum, orasını biliyorum.

Günümüze adı kalan her şair edebiyat duvarına bir tuğla koyup gitmiştir. Siz "Şiirlerinizin içinde hangi duygu minarelileri var?" diyorsanız o benim işim değil. Bu, eleştirmenlerin, edebiyat tarihçilerinin işi. Bu meslekten para kazanarak hakkı teslim edecek akademisyenlerin yazacağı bir konudur.

Kalp Şehri'nde: "Ben Seni Hiç Sevmedim ki." Başlıklı metniniz şiir mi, yoksa bir mektup mu?

Aslında, alıntılıdığınız cümle İbrahim Sadri'nin okuduğu bir şiir ama daha sonra bu şiir bir mektup olarak yeniden yazıldı.

Belki tema aynı olabilir ama şiir gibi yüreğimin damarlarını sızlatarak eşime yazdığım bir mektup olarak mensur şiire yakın durdu. Gerisi uzun hikâye...

Sezai Karakoç, "Bir metni iliklerinize kadar çekiniz ve sonra bir gün parlamasına izin veriniz." diyor. Bir çeşit geleneği süreğen hale getirme eylemi. Siz de Yunus'un şiirlerine taşıyor, tahmis vs. yapıyorsunuz. Bu durum ona olan sevginizle mi yoksa şiiri daha iyi yerlere getirme çabanızla mı ilgili? Ya da Yunus'u unutturmama, "geleneğin zihniyetini devam ettirmek" istemenizle mi ilgili?

Her kalbin bir frekansı vardır. İster yakında isterseniz uzakta. Birbirlerinin çekim alanlarına girdiğinde birbirinizle mülaki olmaya başlarsınız. Ben bunu biraz da ruhlar âleminde tanış olmanın dünyadaki karşılaşmaları gibi görüyorum.

Şair/yazar, yazdıkları ile bir başka şair/yazarın yazdıklarında aynı havayı soluduğunu fark etmeye başlayınca aradaki bağ güçlenmeye başlıyor. Bunun adına ruh akrabalığı ya da meşrep uyumu diyebiliriz. Bundan dolayı da arada duyuşsal bir köprü kurulur.

Bu köprülerden birbirlerine gidip gelerek muhab-

bet bağına güçlü tutarlar. Gelenek bir bakıma geçmiştense günümüze gönül ve yazın dünyamıza hitap eden öncülerden yola çıkarak yürümektir.

Edebiyatın edep kötünden gelen bir kelime olduğundan yola çıkarsak Yunus Emre ile yolumuz bir şekilde kesişir. Çünkü Yunus ‐Türkçenin süt dişleri‐, şiirimizin mayasıdır. Kim Yunus’u tanımadan şiir yazıyor ve yazmaya devam ediyorsa Yunus’u tanıdıktan sonra yazdıklarının çoğunu mum tenekesine batırmak ister. Yunus hangi ocakta yetiştiyse gönül akrabalığım olan şair/yazarlar da bu ocağın tütmesi için gayret gösteriyorlar. Kimilerine göre bu bağnazlık, kimilerine göre ise notaya göre çalıp söylemektir.

‐Sanatçı bakışı‐ diye bir şey var mı? Bir şair nasıl bakar ya da nasıl bakmalı?

İnsan önce kendini, tabiatı, daha sonra da başkalarını okumaya başladığında asıl sorumluluğu başlar. Gördüğü, öğrendiği, bildiği her şeyin yaşadığı çağda kendisine bir miras olarak bırakıldığının farkına varır. Mirasyedi olmamak için de aldıklarının üzerine kendinden bir şeyler ekler. Devraldığından fazlasını yeni kuşaklara devretmek ister çünkü.

Sanatçı, hevâ ve hevesin sınırları dışına çıktığında kendisini keşfeder. At gözlüğünü çıkarır, çıplak gözle bakmaya başlar. Kimseyi kırıp dökmediği gibi kendisinin de kırılıp dökülmesine müsaade etmez. Sanat/edebiyat duvarlarını örmeye başlar. Ördüğü tuğlaların arasına ‐Şuraya bir kerpiç koyayım, şu araya tuğla, şuraya briket olur, şuraya da bir taş sıkıştırayım.‐ demez. Duvarı hangi malzeme ile örecekse ona dikkat etmek zorundadır. İşte bu titizlik duvarın sağlam olmasının yanı sıra estetik durmasını da sağlar.

Sanatçı, taş duvar ustası gibidir. Hangi taş köşeye konur, hangi taş hangi taşın yanında uyumlu durur, bunu bakarak görür ve yanında çalışana da o taşı getirmesini söyler. Bütün bunları yaparken de taşların arasına koyacağı harca kadar her ayrıntıya dikkat etmek zorundadır.

Şair aynı zamanda bir kelime ustasıdır. Hangi kelimeler yan yana geldiğinde güzel bir dize olur, buna dikkat etmek zorundadır. Yazarken birbiriyle uzaktan yakından akrabalıkları olmayan kelimelerden uzak durmak zorundadır.

Bir şiirde mana, duygu, müzik yoksa o şiiri okurken keçi boynuzu yemiş gibi olursunuz.

Bir denemenizde ‐Şehirler kimsenin kimseye karışmadığı, kimin güçlü kimin zayıf olduğunun bilinmediği çağdaş bedevi topluluklar mı olmalıydı?‐ diyorsunuz. Şehirler büyüdükçe insanlar birbirinden uzaklaşıyor ve aralarındaki samimiyet azalıyor ya da bitiyor mu? Başka bir denemenizde ‐Bir şehre şair elleri değecek, sokaklarına ruhu sinecek.‐ diyorsunuz. Yukarıdaki söylemlerinizi bağlamında ‐şair, şiir ve şehir‐le ilgili ne söylemek istersiniz?

Bazı şehirler şehir olarak yerinde duruyor, bazı şehirler ise artık kent oldu. Kentleşen şehirler maalesef bedevileşti. Söz konusu şehirlerdeki tarihi ve kültürel mekânlar hâlâ işlevini sürdürüyorsa bu oralara takılan gönül ve sanat insanlarının nefesleriyle ayakta duruyordur.

Şehirlerin de bir ruhu olduğu gibi mekânların da bir ruhu vardır. İnsanlar orada dostlarıyla buluşur. Oranın havasını içine çekerek ruhunu dinlendirir. Şairler bazen madde ve mananın ötesinde düşünürler. Fikirleri bazı insanlar tarafından uçuk kaçık gibi anlaşılabilir da geleceğe ışık tutacak fikirler ortaya atarlar. Bu fikir önce bir meyve çekirdeği gibi gelir. Dikilir ağaç olur. Bir şehirde yaşayan şairler yaşadığı dönemde pek itibar görmez ama öldükten sonra şiirleriyle hem kendi şehrinde hem de başka şehirlerde yaşamayı sürdürür. Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşundan yıkılışına kadar onlarca padişah tabiri caizse şiirin kralını yazmışlar. Bugün bile onların şiirleri gönül dimağımızdaki tat olarak duruyor. O zaman şöyle diyelim: Bir şehrin şehremini şair ise o şehir şiir gibi olur.

Abdurrahim Karakoç, Bahattin Karakoç, Dilaşer Cebeci, Bestami Yazgan ...vb. edebiyat dünyasına kendini kabul ettirmiş birçok şairlerle temaslarınız oldu. Sizin şiir yönünüze en çok etki eden/edenler kimlerdir? Onlardan, hangi noktalardan beslendiğinizi düşünüyorsunuz?

Şiir yazmaya başladığımda Abdurrahim Karakoç’un şiirlerini okuyordum. 1980 yılında ilk şiir kitabım Hüzünlerin Dügünü’nü Afşin’de elim titreterek kendisine imzalamak zorunda kaldım. Kitapta onun Sen, Ben ve Sohbet şiirlerini taklit etmiştim. 1976 yılında başlayan şiir yolculuğumun ilk durağı bu kitabı çıkarmak oldu. 1993 yılına kadar bahsettiğiniz şairler ve onlar haricinde birçok şairle hem tanıştım hem de onların şiirlerinden beslenerek kendi kozamı örmeye başladım.

Bestami Yazgan ağabey ile yazdıklarımızı birbirimize okuyarak daha sonra da tenkit ederek edebiyat ve gönül yolculuğu yaptık. Okuduğum tanıdığım şairlerin elbette şiirlerim üzerinde etkileri oldu ama beni en çok etkileyen isim rahmetli Seydahmet Kutuzman oldu. Onun bir şiirinde bir damar yakalayıp o damardan yeni sürgün vermeye başladım.

Şairler biraz da meşrep olarak birbirlerine yakın olan şairlerin şiirleri ile beslenir. Daha sonra da kendi sesini yakalamanın peşine düşer.

Yaklaşık kırk yıldır hece şiirinin izini sürdürdüm. Klasik hece şiirinin dışına çıkarak farklı hece şiiri denemelerim oldu. Hâlâ denemelerim devam ediyor. Genelde hece şiiri özelde ise Türk şiirine neler katıp katmadığım bizden sonraki zamanlarda ortaya çıkacak. Şiiri, yaşayarak yazmaya devam ediyorum.

“Güneysu hem benim hem Bestami ağabeyin çıkarılığını ve kalfalığını yaptı.” diyorsunuz Kalp Şehri’nde. Uсталık için Kırağı mı demek lazım, yoksa Ardic Kültür Sanat Edebiyat mı ya da Hece Taşları mı?

Güneysu dergisini çıkarmaya başladığımızda çok gençtim. Güneysu dergisinin iki dönemi oldu. Birincisi kurşun harflerle dizilen tipo baskı makinelerinde basılan bir dergiydi. Bu dönemde yazdığım şiirleri bir kenara bırakırsak asıl şiiri yakalamaya başlayışım, derginin ofset baskı olarak ülke genelinde bilinip takip edilmesiyle oldu. 1993 yılında ikinci kitabım Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış ile kendime özgü şiirler yazmaya başladım.

Bestami Yazgan ağabey ile şiire bakış açılarımızın değişmesiyle birlikte Güneysu dergisinden ayrılıp Mehmet Durmaz, Cengiz Coşkun ve Ercan Sağlam ile Kırağı şiir dergisini çıkarmaya başladık. Her derginin elbette bir ömrü var. Vakti dolanlar dergiler mezarlığına gömülüyor. Günümüzde ise Hece Taşları ve Açıkara ile dergicilik serüvenimiz devam ediyor. Dergiler edebiyatın mutfağıdır. Bana da mutfak ustalığı düştü. Beni besledi mi? Evet, besledi ama en çok da yeni dostlar kazandırdı.

Kırağı’nın kapanmasını anlatırken şöyle bir ifadeniz var: “Güzel şiirler yayımlamayacaksak, vasat şiirlerle yola devam etmenin anlamı yoktu.” Bir şairin kötü şiirler yazması kabul edilemez mi sizce? Zaman zaman kısırlaşma hakları yok mudur şairlerin?

Günümüzde yayınlanan hangi dergiyi elinize alırsanız alın kendi gönül dünyanızı hitap edecek şiirleri okumak istersiniz. Eskiden dergiler bir okul gibiydi ama günümüzde böyle değil. Yolunu gözlediğimiz dergi yok. Evet, bazı zamanlarda şairler yazamama menopozuna girerler ama bir taraftan da güzel şiirler yazmak için çaba gösterirler. Şiir kendini yazdırır. Şair oturayım da bir şiir yazayım demez. Asıl sıkıntı da buradan kaynaklanıyor olsa gerek. Ben yazayım nasıl olsa bir okuyan olur düşüncesiyle tafraları dökmenin bir manası yok. Şiiri nereye yazıyorsanız okurun orasına dokunur.

Eğer bir şair yazmak için kendini paralamaya başlıyorsa orada durmak lazım.

Bu şu manaya gelir: “Ey şair yazmak istediklerinden daha güzel şiirler yazmak istiyorsan o zaman okumaya geç. Okudukça daha endemik kelimelerle karşılaşacaksın ve bir kelime seni şiirin derinliklerine doğru götürecektir.” Zaten şair de birkaç şiir yazmak için yüzlerce şiirle idman yapar. Yazamama dönemini okuyarak telafi ettiğinde şiir bir pınar gibi bir yerden kaynayıp akmaya başlar.

Poetikanızın ana damarı için “Sanat insanın ince yanı ise sanatçı da o ince yanı ortaya çıkarıcı

incelik ve estetik uzmanıdır.” sözü isabetli bir tercih olur mu? Ya da poetikanızı hangi başlıkla altında toplarsınız/özetlersiniz?

İnsanın gözüne, kulağına kalbine hitap etmeyen hiçbir sanat kalıcı olmaz. Nasıl bir sanat icra ediyorsanız o sanatı yaparken benzerlerinizden ayrı bir tarz geliştirerek edebi zevki zenginleştirmek zorundasınız. Evet, tırnak içindeki cümle aslında bütün meseleye ayna tutuyor. Sanatçı, sanatı için kendini paralar; nefsi için paralamaya başlarsa nefsin gölgesi sanatının üstüne düşer. Belli bir zaman sonra da sanatı o gölgenin gölgesine gömülür.

Konuyu kendi üzerimde özetlemek çok uzun bir paragraf olur. Sadece şöyle diyebilirim. Şiirin şiir mi değil mi olduğuna bakarım. Şiirin bütün türlerini severim. Sırtımı geleneğe yaslayarak hece şiirinin imkânlarından faydalanarak şiirde ses, duygu ve düşünce akışını incelemeye çalışarak bir şeyler yazmaya çalışıyorum. Ne kadar doğru yapıyorum, orasını da edebiyat teorisyenlerine bırakmak gerek.

Yunus’un, Hasan Ali Kasır’ın, Hamza Ekrem’in vb. ağzından kendilerini anlatıyorsunuz. Anlatıklarınız bu isimlerle sınırlı değil tabi. Mehmet Durmaz, Tacettin Şimşek, Metin Özarslan, Dilaver Cebeci, Sezai Karakoç, Bahattin Karakoç, Abdurrahim Karakoç ...

Bu metinleriniz için vefa borcu ödemesi diyebilir miyiz?

Her şair/yazar gönül bahçemde yetişen ağaçlar gibidir. Ya da meşrebi meşrebinize uyanlarla dünyada bir şekilde karşılaşsınız onların yazdıklarından konuştuklarından kendinize bir pay çıkararak edep ve edebiyat yolculuğunuzu sürdürürsünüz. İsimlerini zikrettiğiniz şairlerle ayrı bir gönül bağım oldu. Yazdıklarından etkilendim. Yazdıklarına dokunarak katkı sundular. Göçenlere rahmet yaşayanlara hayırlı ömür diliyorum. Ben vefayı bir ödeme aracı olarak görmüyorum. Vefa gösteren karşılığında bir vefa beklememeli. Beklerse bunun adın rüşvet olur. Vefa akıldan ziyade kalbin muhatap olduğu bir kelimedir. Buyuranı sarıp sarmalarsınız, gidene de umursamazsınız. Böylece beklentilerinizi dengede tutmuş olursunuz.

“Şiirin kapısından içeri girdiğinizde şiirler sizi alıp bir yerlere götürmüyorsa, kendini ezberletmiyor, imgelerle bağırarak kulağınızdan kafanıza doğru karın gurultusu türünden sesler hissettiriyorsa demek ki ark suyundan içiyorsunuz.” Bu ifadelerinizdeki ölçütleri çoğaltabilir miyiz? Ne dersiniz?

Herhangi bir manava gittiğimizde önce meyvelere bir göz atarız. Ne alacaksak onlara odaklanırsak. Hatta bazılarını dokunduktan sonra alıp almamaya karar veririz.

Normal hayatımızda bu dikkatçil davranışımızı

şiiir için de gösterirsek mesele kalmaz. Elimize ilk aldığımız bir şiiir kitabından rastgele sayfalar açarak üç beş şiiir okuruz. Eğer şiiirlerden bize dokunan dizeler ya da kelimeler olursa tıpkı manavdaki meyve seçimimiz gibi kitaba yaklaşarak müsait bir zamanımızda kitabı baştan sona okumaya başlarız.

Bir şair önce kendisine şu soruyu sormalı: “Neden şiiir yazıyorum? Benden önce kimler şiiir yazmış? Bu şairlerden hangisi kalbime dokunuyor? Ben kimlerin kalbine dokunabilirim?...” Bir şair, bu ve benzeri soruları kendisine sormadan şiiir yazmaya başlamışsa kendine yazık etmiş demektir.

Şiiri kendine dert etmek isteyen şair, mahalle aralarında maç yapmak isterse kalbini ve ruhunu sakatlar. Ben Türkiye'nin en iyi şairleri arasında olmak zorundayım. Onun için de asıl hedefim milli takım diye kendisini motive etmeli. Aynı zamanda milli takıma seçilirsem de tribünlere oynayacağım dememeli. Kazanacaksa kendisi değil; Türkçe, Türk dili kazanmalıdır düşüncesinden hareketle nefsinin üstüne basarak yürümek zorundadır.

Günümüzde şiiir yazan insan sayısı ile şiiir okuyan insan sayısı hakkında ne düşünüyorsunuz? “Herkes şiiir yazmak zorunda değil ama şiiir okumak zorunda.” diyorsunuz çünkü bir denemenizde.

Şiiri yazan ve şiiir okuyanların sayısını karşılaştırdığımızda şiiir yazarların daha çok olduğuna inanmaya başladım. Gerçekten şiiir okuyan olsaydı basılan şiiir kitaplarının onlarca baskı yapması gerekirdi. Şiiir okumak insanın ince yanını harekete geçirir. Şiiir okumak insanı damıtılmış kelimelerle tanışmasını sağlar. Hikâye, roman, deneme kitabından alacağınız edebi zevki bir şiiirde hatta bir dizede alabilirsiniz. İnsanların ezberinde nasıl ki onlarca türkü, şarkı varsa bir o kadar da şiiir olması gerekir.

Şiiir, insanın direk duygularına hitap eder.

Duyguları canlı tutar. Türkülere, şarkılara gösterdiğimiz ilginin geri planında şiiir var ama bu ancak şiiirin müzik eşliğinde söylendiği zaman farkına varabiliyoruz. Öyle şiiirler vardır ki bestelendiğinde anlam derinliği çoğalır. İnsanın ruhunu dinlendirir. Şiiir biraz da az sözle çok şey anlatma sanatıdır.

Ezberinde şiiir olanlar, konuşurken ara sıra sözlerinin arasına kaynakça gibi şiiir ekleyerek konuşurlar. Bu da konuşanın konuşmasına ayrı bir ahenk katar.

Necip Fazıl, “Otuz yaşına kadar yazdıklarımı çöp kutusuna attım. ...” diyor. Sizin şiiirlerinizde de böyle bir milat olabilecek bir tarih var mı?

Bana göre Necip Fazıl'ın kastettiği o yaşına kadar yaşamış olduğu çalkantılı hayattır. Benim öyle bir hayatım olmadı. Birçok şair gençlik döneminde yazmış olduğu şiiir defterlerini mangal tutuşturma kâğıdı olarak kullanmıştır. Ben böyle bir şey yapmadım.

Gençlik dönemlerimde yazıp deftere geçirdiğim bütün şiiirler defter olarak duruyor.

Bazı şairler, ilk şiiir kitaplarını da pek kabul etmek istemezler. Ben böyle düşünmüyorum. Bizden sonraki zamanlarda bu defterler ele geçtiğinde nerede başlayıp nereye kadar yürüyebildiğimin delili olur. İnşallah bakanlar bu gözle bakarlar. Yaktığım şiiirler olmadı ama yayınlamaya değerli bulmadığım yüzlerce şiiirim var.

Düzyazularınızda da şiiir tadı var. Hatta Gece Vardiyası'nı mensur şiiir niyetiyle okudum. Gece Vardiyası için “Gönül Günlükleri” desek sizce nasıl olur?

Bu kitap Med Cezir Vakitler, Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese kitaplarının bir devamı şeklinde oldu. Her iki kitap aslında mensur şiiir gibi günlüklerdi. Gece Vardiyası ise tamamen günlük oldu. Doğrusunu söylemek gerekse evet bu üç kitapta gönül günlükleri diyebiliriz. Med Cezir Vakitler ve Gece Vardiyası kitaplarıma günlük tadında deneme diyebiliriz. Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese kitabı ise o da günlük gibi yazıldı ama aslı yanaşık hece şiiiriydi. Okuyanlar bu kitabı da deneme ya da mensur şiiir gibi okudular.

“Aşacaksın karlı dağlar ardını / Yoldaş eyle bir ademin merdini / Sakladıkça çoğaltırsın dardını / Dost kapısı bahaneyle çalınmaz” Söyleşimiz aracılığıyla adını zikretmek istediğiniz gönül dostlarınız var mı?

Üzerinde mevsimler geçtikten sonra adresini terk eden dostların adını yazsam onlara ayıp olur. Günümüzde yılar sonra olsa bile karşılaştığımda birkaç gün önce görüşmüşüm gibi samimi bulduğum dostların isimlerini yazsam onların tevazusunu göz ardı etmiş olurum. Sinemi sinesine yaslayıp ağlayabileceğim dosttan bahsediyorsan o bende kalsın.

Bunun için o dostu denemek istemiyorum.

“Kim hece şiiiri öldü diyorsa (kendisi yazamadığından) yalan söylüyordur.” diyorsunuz. Yanaşık Hece ve Hece Uçuşu geldi aklıma. Sonra da Hece Taşları. Hece ile öyle bütünleşmişsiniz ki... Normal konuşmalarınız bile hece ile... Hece ile üzülen, sevinen, seven, gülen, ağlayan, uyuyan, uyuyamayan bir şairsiniz. Kafiye den ödün veriyorsunuz ama heceden asla...

Hece ölçüsüyle yapmadığınız uçuş kaldı mı?

Hece ölçüsü imkânlarından faydalanarak şiiir yazmayı sürdürüyorum. Bazılarının adını koyduğum bazı hece türleri oldu. Allah gönlüme bir ilham düşürdü. Özellikle son dört aydır yazmış olduğum yaklaşık 100 civarında şiiir var. Onların içinde farklı şiiir deneme türleri çıkacak inşallah. Bu şiiirler ne zaman kitaplaşır, devamı gelir mi, bilemem ama yazdığım her şiiirin bende bir karşılığı oldu. Yazmasam

uyuyamayacağım şiirler oldu. Kendileri buyurdu, bana da sadece yazmak düştü.

Şair dostlar ve şiir severler “Neden hecede ısrar ediyorsun?” diyorlar Ben de onlara “Ben şiirin şiir olup olmadığına bakarım. Hece ile sürdürmek benim tercihim. Başkalarının tercihlerine elbette saygım var. Saygısızlığım aynı ayak, aynı kafiyelerle or-talama 300 kelime ile hece şiiri yazanlara...

Aklına gelen ilk kelimeyi ölçüp tartmadan darasını almadan şiir diye yazanlara...

“Sonbahar da bitti karakış geldi / Bir daha to-murcuk açmaz gülümüz / Geçinip gidiyor çağdaş-larımız / Şiirlerin sana göre bir miras / Senden son-rasına kâğıt yığıcı” Sizden sonrakiler için umutlu musunuz? Yoksa karamsar mı?

Bir şairin en büyük mirası şiirleri ve kütüphane-sidir. Bu miras, sadece şairin birinci derecede akrabalarına ait değildir. O şehrin kültür adamlarına yöneticilerine hatta Kültür Bakanlığına aittir. Alıntıladığınız bu dizeler aynı zamanda bir şairin öldükten sonraki hâline ağıt yakmasıdır. Şöyle düşünün. Bir şairin şiir defterleri, yazışmaları, mektup-ları yayınlanan kitapları, kütüphanesinde bulunan kitapları zamanla evde bir yük olmaya başlayacak. Kendisi göçtüktan sonra da kitaplar sahaflara ya da - kütüphanesinde ne var ne yoksa tamamı - hurda kâğıt toplayıcılarına verilecek. Böylece o şairi tamamen öldürmüş olursunuz. Şairi öldürdükten sonra onun şiirleri anonim bir şiir olarak okumak ya da kitaplarını basmak bir hakkı teslim etmekten ziyade toplantılarda, meydanlarda şiirini konu mankeni olarak kullanmaktır. Bunun adı vefa değil, mirasına çökmektir.

Tesbi, taştir, muhammes, gazeller yazıyorsunuz. Özellikle Çıktım Erik Dalına’da tahmisler çok dik-kat çekiyor. Sizden sonrakilere yol mu göstermek istiyorsunuz?

Hece ve aruz ölçüsüyle yazılan şiirlere yüzümü-zü çevirdiğimizde önümüze devasa bir kütüphane çıkar. Bu kütüphaneden ne kadar beslenirseniz şi-irlerinize bir o kadar birbirine benzemeyen motifler işlersiniz. Ben sadece “Bizden önceki şairler bunları da yazmış, bunlardan da faydalanmak gerek.” diye bir işaret fişeği attım. Bu fişeğin izini takip edenler söz konusu kütüphanenin yerini öğrenmiş olur.

“Şairim / Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası / Ayak sesinden tanırım” diyor, Bedri Rahmi Eyüboğlu. Siz şiiri nasıl tanırırsınız?

Ben ne diyeyim koca şaire. Adı anılınca bu iki di-zezi ile bize selam veriyor. Her şair bir şiiri, bir dört-lüğü, bir dizesi kalsın diye yüzlerce şiir eskizi yazar. Hangi şiirde bunu yakalar, onu kendisi de bilemez. Bir şiirimde şöyle demiştim: “Benim işim yürümek

kavuşmak yar ötesi.

Şair “Karadutum, çatal karam, çingenem / Nar tanem, nur tanem, bir tanem / Ağaç isem dalımsın salkım saçak/Petek isem balımsın a gülüm / Güna-hımsın, vebalımsın.” de demiş. Ayrıca şiirin yanında güzel resimler yapan bir şair. Hem şiiri yazıyor hem resimle şiir çiziyor. Ondan geriye güzel şeyler yak-mış, bizden ne kalacak onu da zaman gösterecek.

“Gündüz güler geçerim hüznün bende geceler / Sabır tespihim olsun çekeceğim acılar / Yatağa gir-diğimde katlanıyor sancılar / Kendi yağmurumla yunduğum yeter” Şairler acı çekmeye mi gelmiştir bu dünyaya. Acı çekecek yürek mi gerek şiir yaza-bilmek için?

Allah insanı yarattığında ona bir sorumluluk vermiştir. Şairler de bundan vazife çıkararak daha fazla sorumluluk almaya çalışanlardır. Şairler aynı zamanda toplumun sevincinin çoğalmasında, üzün-tüsünün azaltılmasında sözcülük yapan insandır. Bunun için yüreğine bu kadar yük biner.

Şair o kadar ağır bir düşünce işçisidir ki yedi yirmi dört çalışır. Uyumak için yatağa girip derin uyku arasındayken bile uyanarak gönül penceresinin camına vuran ilham kuşunu içeri alır. Yazacağını yazmadan tekrar yatağa girmez. Uyuyup sabah işe gittiğinde bile gönlündeki yorgunluğu beraberinde götürür. Bundan dolayı da şaire huzur yoktur. Onun huzursuzluğu ancak ölünce biter.

Şair kendi yarısından sonra toplumun yarasının sancısını çeker. Kendi yarası ile toplumun yarasını karşılaştığında kendini acı çekmeye tayin edilmiş bir görevli gibi görür. Söyleyeceğini söylemeden rahatlamaz. Şiir de zaten yüreğin kılcal damarlarından süzülerek gelen duygularla yazılır.

Şiirlerinizde arı,duru bir Türkçe var. Eski keli-meler çok az. Tek tük yöresel sözcüklere de kullandı-ğınız oluyor ama okuyan anlam çıkmazına girmi-yor. Şiir dili nasıl olmalı? Sizin şiir dilinizle ilgili ne söylemek istersiniz?

Şairler, aynı zamanda dil ağacının dallarını kır-madan, köküne zarar vermeden kıyamete kadar ya-şaması için çaba gösteren kelime işçisidir. Dilin bir genel kabul görmüş kuralları vardır bir de zihnin arka kütüphanesinde şehrimizde, yöremizde, kö-yümüzde ya da ağız farklılıklarından kaynaklanan ya da o bölgede farklı manada kullanılan kelimeler vardır. Bu kelimeler içinde öyle kelimeler vardır ki bazen şair/yazar bu kelimenin cuk diye oturacağı bir yer bulursa kullanmak zorunda kalır. Bu kelime diline daha iyi oturur. Mesela şimdi kullanım alanı kalmayan meses kelimesini bir yerde kullanacaksam bunun yerine nodul demem. Bunun gibi onlarca ke-lime var. Evet, yaşayan dil ile yazmak gerek. Bazı ke-limeleri kullanmaktan vazgeçmek dil ağacının yap-

raklarının azalmasına neden olur.

Şiir dilinizdeki sözcük örgülerinizde gereksiz sözcük pek bulamıyoruz. Şiir, sizce öze yüklenen manada mı gizli?

Şiirdeki kelimeler, iç içine geçmiş zıvanalar gibidir. Zıvananın birisini yerli yerine koymazsanız şiir ne gönlümüze ne dilimize dokunur. Bir dizede hoşunuza gitmeyen ya da eğreti duran bir kelime varsa siz bunu zaten hissedersiniz. Aslında aradığınız kelimeyi buraya koymadığınızın farkındasınız ama yapacağınız da bir şey yoktur. O zaman aklınıza Yahya Kemal'in Rindlerin Ölümü şiirindeki "serin" kelimesi gelir. "Ve serin serviler altında kalan

kabrinde" dizesine yıllar sonra gelip yerine oturduğunu görürsünüz. Şiirde mana ne kadar şümüllü ise okuru o kadar uzaklara götürür.

Şiirlerinizde hikmet (özellikle Çıktım Erik Dalına'da) çok belirgin. Sizce şiir insana bir şey öğretir mi? Şiirin görevi sezdirmek değil mi?

İnsan ormanında ne kadar ağaç kaldı, ne kadar doğru odun var, hangi kelimelerle insana dokunursanız nasıl bir ses işitirsiniz, meselesi uzun okuma tefekkür gerektirir. Kalplerden geçeni bilen Allah şairin maksadını bilmez mi? Elbette bilir. Bu kitabı yazmadan önce yıllardır Yunus ile yolculuk yaptım. Ruhuyla ruhum muhabbetinde doymadı. Bu kitapta otuz üç şiir var. Bu şiirlerin tamamını daha önce Tahmis olarak yazmıştım ama Metin Özarslan dostum "Ben senin bu şiirleri ne maksatla yazdığını biliyorum ama birisi çıkıp sen Yunus Emre ile aşık mı atıyorsun?" kabilinden bir şeyler söylemeye çalışır. Bu da canını sıkır. İçinde birkaç tane tahmis kalsın, diğerlerini normal şiire çevir!" uyarısı beni düşündürdü. Bundan dolayı da kitabın girişinde bu kitap ile ilgili yazılış serüvenini yazmak zorunda kaldım. İşte bu kitap Yunus Emre'ye duyduğum muhabbetten kitap boyutuna ulaşan şiirlerden oluştu.

Serbest şiire bakışınız nasıl? Hani genelde serbestçilerin hececilere, hececilerin de serbestçilere bakışı pek de mübarek değil? :

Evdaki çocuklarımı birbirinden ayrı tutmam. Aynı şekilde şiirlerimi de. Buradan bir genelleme yaptığımda ise Türk şiirine bütüncül bakarım. Şiir, şiir mi değil mi? Önemli olan budur.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturmuş, hangi şairlerin şiirlerinden ilham almış? Çünkü başka şairlerin gönül toprakları ile kendi gönül toprağı aşağı yukarı aynı minerallerden oluşuyorsa birbirlerine daha yakın olurlar. Bundan dolayı şiirdeki çeşitlilik okurun seçeneğini çoğaltır. Her şair kendinden önce yaşamış şairlerin şiirleriyle samimiyet kurmadan kendi şiirini "Şiir budur!" diye dayatamaz. Bu tutum geri teper. Şair hangi türde şiir yazarsa yazsın ama önce şiir yazsın. Şiir yazmaya çalışanlar bu bilinçle hare-

ket etmedikleri müddetçe "Öteki kim?" diye nefisini köpürtür durur.

Yayımlanan kitaplardaki ve edebiyat dergilerindeki şiirleri nasıl buluyorsunuz?

Matbuat âlemindeki hızlı değişiklik sonucunda hemen hemen her şehirde dergi çıkıyor. Bir de bunun üstüne sosyal medyayı eklediğimizde maalesef şiirin ipliğinin pazara döküldüğünü görüyoruz. Güzel kitaplar basılıyor. Dergilerde güzel şiirler yayınlanıyor mu? Evet. İşin garip tarafı emsaller kötü üzerinden gösterildiğinde iyilere ulaşmak çok zaman alıyor. Gerek yayınevleri gerekse edebiyat dergileri maalesef şairini, yazarını pazarlama elemanı gibi kullanmaya başladı. Kitabını bastığı şair/yazardan ya katkı istemekten utanıyor ya da şu kadar destek olmazsan kitabını basmam deyip kenara çekiliyor. O zaman iyi kitaba, iyi şiire nasıl ulaşacağız bunun için bir şey söyleyemem.

Tayyib Atmaca'nın şiirleri bana iki renkli gibi geliyor. Mesela "Üçübirarada" ile "Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese" farklı renklerde şiir kitapları. Ne dersiniz?

Bütün kitaplarım kendi içlerinde farklılıklar arz ediyor gibi görünse de

her kitabı farklı bir ağaç gibi düşündüğümüzde elbette meyveleri de farklı olacaktır. O zaman şöyle diyebilirim:

Evet bugüne kadar kaç tane kitap çıkardıysam her biri ayrı bir ağaçtır. Hangi okur hangi meyveleri daha çok seviyorsa o ağacın dallarını kırmadan istediği kadar toplayabilir.

Sözün İzinde 1-2 (Tacettin Şimşek ile) Söz Açarı (Mehmet Gözükkara ile) ve Âşıklar Meclisi atışma/deyişmelerden oluşan kitaplar yayınladınız. Atışma ve deyişmeler şiir yolculuğunda kaybedilen enerjiyi yerine mi getiriyor acaba?

Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese kitabı aslında (adına yanaşık hece dediğim) bir deyişme kitabıydı. Okur bu kitabı deneme kitabı gibi algıladı.

İkinci baskısında ise hece ölçülerini birbirinden ayırıştırarak deyişme haline getirdim. Bu sefer de okur klasik hece şiiri gözüyle baktı ama baktığını göremedi. Bunu da serbest şiir gibi algıladı.

Diğer dört Atışma/Deyişme kitapları ise klasik hece şiiri formunda ve aynı zamanda âşıklık geleneğine uygun bir şekilde karşılıklı birbirimize yazarak daha sonra da dörtlükleri bir araya getirilerek oluştu. Bütün kitapların meydana gelmesinin ayrı bir serüveni oldu. Bundan dolayı da her kitabım kendine özgü bir üslupta var.

Her kitapta yazılanlar kendi bereketleriyle geldi. Şu kitap şöyle olsun, bu kitap böyle olsun demedim. Yazdıklarım tamamen doğaçlama oldu. Şiir nasıl

geldiyse onu öyle ağırladım. Hâlâ da bu şekilde ev sahipliği yapmaya devam ediyorum.

Bazı kitaplarınızda mükerrer şiirler ve denemeler var. Daha derli toplu hallerini peşinizden geleceklere mi bıraktınız?

Bu mükerrerlik gözümünden kaçmış olabilir. Biraz da Bahaettin Karakoç meşrepli olduğumdan yazdıklarım tekrar tekrar dönüp bakmak yerine kaçanı kovalamaktan kaynaklanıyordur.

Çok şiir yazarlarda maalesef böyle kusurlar oluyor ama yapacak bir şey yok herhalde. Bir de şiire gereğinden fazla müdahale ederseniz ilk yazdığınız duyguları tekrar yaşayamazsınız. O bir demdir, gelir geçer. Bunun yanı sıra yıllar sonra söz konusu şiirleri kitapta topladığınızda ve bir başkasının şiiri gibi okumaya başladığınızda bu hataların farkına varıyorsunuz. “Keşke şurası şöyle olsa...” deyip sizde bulunan dosya üzerinde düzeltmeler yapıyorsunuz. Bazı kelimeleri sık sık kullanmamaya özen gösteririm. Önce kullandığım bazı dizeleri farkına varmadan daha sonra tekrar kullanmış olmak belki de bir çok şairin görünmez hatasıdır. Bu da bizim kusurumuz olsun.

Ucu Yanık Mektuplar, Gece Vardiyası, Ebemkuşığı Altında ve Medcezir Vakitler için sürgün olduğunuz bu hayatın iç çekişleri ve iç döküşleri diyebilir miyiz?

Öncelikle kitapların içine girerek gönlümden dökülenleri tespit ettiğiniz için teşekkür ederim. Evet, bu üç kitapta da iç döküşlerimin insan kalbine yansması oldu. Bir okurun şair/yazardan da kalbine dokunan dizelerle, cümlelerle karşılaşması daha doğrusu yarasına iyi gelecek merhem bulması şair/yazarın yazdıklarının bir karşılık bulması anlamına gelir. Bak bu iyi.

Bir de dümeninde bulunduğunuz Açık kara dergisi var. Edebiyatı düşündüren, tebessüm ettiren tarafı diyebilir miyiz Açık kara için? Hatta bu soruda Âşıklar Meclisi kitabınızdan da bahsetmenin tam da yeri.

Mizah deyince nedense insanın aklına hemen bol küfürlü fıkralar, görseller geliyor. Hâlbuki mizah düşündürerek güldürür. Açık kara dergisi düşündürmek arka planından çıktı diyebiliriz. Küfür içermeyen ve doğrusunu anlattığınızda insanların zor anladığı ama tersinden söylediğinizde daha iyi anladığı bir düşünce ile... Sloganı da “Hayâli, Kayalı, Hakka Dayalı Dergi.”

Birkaç ay sonra 100. sayısına ulaşacak inşallah.

İçinden mizah taşıyan birçok şair/yazar çıktı. Çık-maya da devam ediyor. Mesela Tacettin Şimşek, Halit Yıldırım, Mehmet Pektaş ve benim mizah damarımı ortaya çıkardı. Güzel kitaplarımız yayınlandı. Âşıklar Meclisi kitabına gelince o da bir zamanlar mec-

liste görev yapmış çeşitli görevlerde bulunmuş milletvekillerinin kendi aralarındaki polemiklerinden yola çıkarak birbirleriyle atıştırdım. Bu kitap benden ziyade onların birbirleriyle atışmaları. Bizden sonra benim derlediğim bir kitap gibi anlaşılabilir, varsın anlaşıl-sın. Önemli olan onların hoş polemiklerinden doğan bir hoş seda gibi kaldı. Ölenlere Allah rahmet eylesin.

“Yaşamayan yazamaz, yazan yaşayamaz.” der İsmet Özel. İlk kitabınız Hüznün Dügünü’nden bu güne geçen koca bir ömür ... Kırk yılı aşkın bir süredir şiirle yoğrulmuş bir hayat... “İyi ki bu yola girmişim” veya “Neden şiire buluştum ki? dediniz mi hiç?

Allah dağına göre kış verir. Okur olmayı çok isterdim. Yazmaya başlamak sorumluluk almak demektir. Yazacağınız her cümle, her dize sizin daha önce okuduklarınızdan daha güzel olması için alın ve gönül teri dökmeniz gerekir. Sizi okuyanların yüreğine dokunamıyorsanız neden yazmak istiyorsunuz. Yazdıklarınızı önce kendiniz beğenmeniz gerekir. Benden önce kimler ne yazmış, ne güzel dizeler ne güzel sözler bırakmış diye bir hakkı teslim ediyorsanız o zaman yazdıklarınızdan sorumlu olduğunuzun bilinciyle hareket etmek zorundasınız.

Yaklaşık elli yıldır kendimi sigaya çeke çeke yazmayı sürdürüyorum. Her kitabın bir öncekinin kopyası olmasın, her kitapta bir önceki kitaptan izler taşımayayım endişesi içindeyim. Kendi sesim içinde farklı yorumlar yaparak gök kubbede nasıl bir hoş seda bırakabilirim onun uğraşını veriyorum. Demek ki Allah bize böyle bir kader tayin etmiş. Ben de o kaderime düşeni yaşayarak, yazıp hizmet ederek gelip geçeceğim dünyadan.

Samimi cevaplarınız için Yarpuz Edebiyat Dergisi adına çok teşekkür ederim.

Ben teşekkür ederim nice güzel sayılara inşallah.

Ahmet Şevki ŞAKALAR

KÜÇÜREK ÖYKÜLER DEMETİ

Gurbet

Halep doğumlu bir ortaokul öğrencisi kitap okuma saatinde altını çizdiği kelimeyi öğretmenine sordu:

-Öğretmenim gurbet ne demek?

Öğretmen, bir süre düşündükten sonra cevap verdi:

-"Gurbet, kişinin doğup büyüdüğü, yaşadığı yerden farklı, yabancı bir yerde bulunma durumu veya o yere verilen addır. Genellikle sıla özlemi, hasret, yalnızlık ve çalışmak amacıyla doğduğu topraklardan ayrılma anlamlarını taşır."

"Gurbet, sensin." diyemedi.

Deseydi, Sezai Karakoç incinirdi.

Emniyet Sitesi

Şeyh Efendi sağken sohbetlerinde kardeşlerinizle birlikte yaşayacağınız siteler yaptırın, komşularınızı kendiniz seçin, çocuklarınızı arkadaş olsun, misafir ağırlayın, aranızda ülfet ve ünsiyeti arttırın, diye nasihat ederdi.

Müridler ve muhibbanlar, bu çağrıya bigâne kalmadı, sitenin ismini Şeyh Efendi koydu, kooperatif kuruldu, talep patlaması yaşandı, dualarla temel atıldı, koçlar kesilip kan akıtıldı, site yapıldı, insanlar evlerine yerleşti.

Önce salgın, sonra deprem...

Görüşmemek için bunlar bahaneydi.

Bir araya gelmek için yeni bahaneler gerekti, bulunmakta gecikilmedi: çocukların telaşı, şehrin hengesini, maişet...

Ülfet oluşmadı, ünsiyet gelişmedi.

İlk kuşak burada yaşlandı, ikinci kuşak buradan akıllı evlere taşındı, üçüncü kuşak yüksek ihtimalle stüdyo dairelerde yaşayacak.

WhatsApp grubu da olmasa aynı sitede yaşadıkları anlaşılacak: hoş geldiniz, hayırlı olsun, geçmiş olsun, başınız sağ olsun, güle güle gidin, hayırlı cumalar...

Şeyh Efendi yaşasa yüreği sızlardı, şimdi kemikleri sızlıyordur, kahrından ölmemişse.

Görelilik

Boğaz kapandı.

Gemiler vuruldu.

Yüzlerce çocuk öldü.

Sömürge valileri "peh!" dedi.

Petrolü, doları olan "oh!" dedi.

Altın biriktiren "tüh!" dedi.

Hiç kimse "ah!" , "vah!" demedi.

Yağacaksan Gürle

Edebiyat hareketlerinin genel ekseriyeti, bir adamın bir sürü sevgiliyle yola çıkıp yolculuğun sonunda bekâr kalması gibiydi. Giderken kadın var, nikah yoktu; gelirken nikah var; nikah kıyacak kadın yoktu.

Dergi çıkarırken, yayınevi kurarken ve bir edebiyat mekânı açarken de bu böyleydi.

Tarih, gürleyenleri değil yağınları kaydetti.

-Yağ yağmur, üstümüze üstümüze.

Kürkçü Dükkanı

Büyük çocuk yatılı hafızlıkta kalıyordu.

Dedesini, küçük torunundan imam-hatip okulunu kazanıp hafız olarak ilim tahsil etmesini istedi.

Çocuk, abim gibi "ölü yıkayıp, camide kirli çorap kokusu almayacağım." dedi.

Okul birinciliği kontenjanıyla tıp fakültesini kazandı.

Tahsil hayatı boyunca ve sonrasında hücre yenilenmesi hakkında araştırmalar yaptı, belki ölüme çare de bulabilirim, diyordu.

Bir gün zorlu bir ameliyat çıkışı bir hasta yakını tarafından vurularak öldürüldü.

Babamı sen öldürdün, diye bağırıyordu silahlı adam.

Kardeşi yıkadı cenazesini. Yıkamadan önce, elbisesini, saatini, kolyesini, yüzüğünü ve en son çoraplarını titizlikle çıkardı.

Çorapları kokmuyordu.

AYFER YILDIZ

KÜÇÜREK HAVUZU

Ölçü

Annem ölçmezdi. Avucuna alır, yemeğe dökerdi. “Yeter kadar!” derdi. Ben hâlâ bilmiyorum “yeter kadar” ne kadar? Bugün yemek yaptım, ölçtüm üstelik. Yine tuzsuz çıktı.

Zaman

Uzun bir aradan sonra eski mahallemden geçtim. Eski evimizin boyaları dökülmüş. Kapı numarası değişmiş. Bahçedeki erik ağacı büyümüş. Dalları bahçe duvarını aşmış.

“Bir ben mi aynı kaldım değişmeyen?” diye düşündüm. Durup bir daha düşündüm. Aslında ben de değişmişim. Sadece fark eden olmamıştı.

Ziyâret

Bakkaldan her zamanki sakızdan istedim. Pürüzsüz bir el uzattı sakızı. Parasını öderken fark ettim. Elim, sakızı aldığım çocuğun eli değildi. Çocukluğum, geçmişin sokaklarında kalmıştı. Ben ise yalnızca bir ziyaretçiydim.

Sükut

Kalbimi susturmayı öğrendiğimde herkes güçlü olduğumu sandı. Oysaki içimde yankılanan seslerin duyulmaması için kendimi yalanlıyordum. Ne ağır yükümüş içimin hapsindekileri anlatacak kelimeler bulamamak.

Yalan

Her sabah uyandığım gibi uyandım. Odanın içi ben de dahil her şey yerli yerindeydi. Düzenli ve görünür olmak “İyiyim!” yalanıydı. Bu sabah da ara mevsimler misali ortalık yerde sıkışıp kalan iyiye yabancı bir yalancıydım.

Ömür

Gökyüzü kaybolmuştu. Bulutlar vardı. Görünmüyorlardı ama ağırlıkları hissediliyordu. Yağmur yağacak ya da yağmayacaktı.

Ne fark ederdi ? Toprağa, damla damla döküleceğimizi çoktan öğrenmiştik...

Yanmak

Çayımı az önce içtim. Sıcaktı. Ağzımı yaktı, yine de içtim. Ateşi biliyordum. Yanmak, hiç değilse bir şeyler hissettiriyor, içimdeki boşluğa sınırlar çiziyordu. Yandığımda nerede bittiğimi bilebiliyordum.

Mürekkep

“Sen mi yazıyorsun?” dedi. Gözleri hayretten yok-sundu, açık arıyordu. Yalnızca mürekkebi gördüğünün farkında da değildi. Cevabımın ucunu azıcık kıvrıp gülümsedim. Zihnimde sızlayan yıllarım parmak uçlarıma kadar uzandı.

Devir

Toprak eskileri yuttu, çiçekler adını bıraktı. Karanfiller, menekşeler, gelinmuşları... Avucumda kalan tohum, ne geçmişi hatırladı ne de geleceğe umutla baktı. Sadece hareketsiz durdu.

Öksüz

Vicdan avına, kelimeleri geciktirerek ve eksilterek çıktım. Alttan almak zor bir şey değildi.

Dış sorunun hepsine çareydi hem. Ödün veremeyi ortak nokta bulmak için huy edindim. Aranan vicdanı bulamadığımdan geçmişteki yaraların intikamını şaşkınlıklarına çatarak aldım. Dilimi kelepçelediğimden bu yana insan öksüzüyüm.

Eksiliş

Mutfak masasının üzerindeki saate dakikalarca baktım. Çayımın son yudumu yine soğumuştur. Eskiden evi, hayatın bir ritmi olduğunu hatırlatan babamın öksürüğü doldururdu. Şimdiyse beni yavaş yavaş eksilten saatin tıkırtısı...

Uzak Liman

Kadın, her gün sahilde saatlerce oturuyordu. Denizi sevmesine rağmen hiç yüzmemişti. Belki de denizi seven insanların çoğu öyleydi. Uzaktan severlerdi.

Gamsız

Pencereden karşı apartmana bakıyordum. Üşüyen bir kadın, balkonunda kuşları ısıtıyordu. Üst kattan televizyon sesleri geliyor, yan daireden çatal kaşık sesleri... Sokakta köpek havlamaları... Bahçe duvarının hemen yanında gülüşen birkaç genç... Çehov'un bir hikâyesinde bahsettiği durumun kelimeleri gözlerimin önünde hizaya geçti: “İnsanlar yemek yiyor, çay içiyor ve o sırada dünya yakılıp yıkılıyor.”

Ergül ALTAŞ

İKİ KÜLAH DONDURMA

Hep oradalar. Tezgâh açar gibi, gün boyu tezgâh başında bekler gibi... Şehirlerarası karayolunda, eski garajla perşembe pazarının kurulduğu alan arasında uzanan üst geçidin eski garaj tarafına basan ayağının dibinde... Bir anne; biri kız, biri oğlan, iki çocuk... Üst baş perperişan... Perşembe pazarından şu çocuklara tanesi yüz liradan iki tişört çok rahat alınır. Herhalde bakanların, gelip geçenlerin üste yok, başta yok demeleri için bu hal. Yani yapılan iş gereği, meslek icabı. Üst başlarını böyle açıkladık diyelim, ya elleri, yüzleri! Tencere karası sürülmüş gibi kalın bir is tabakası ardında kaybolmuşlar. Saçlar keçe gibi bir birine girmiş. Sabun yoksa su da mı yok? Sokaklara kedi köpekler için bırakılan sularla yıkasalar bile pürü pak olur şu gözlerinden başka ışık görülmeyen yüzleri.

İçim cız ediyor. Yazık şu yavrucaklara. Gariptir, kadının ne halde olduğunu ne hissettiğini önemsemiyor, düşünmüyorum. Aklım çocuklarda... Dilenci milletine kolay kolay para vermiyorum. Prensip falan değil, sonradan gelişen bir huy... Hep şu televizyon, gazete ve sosyal medya yüzünden. Falan yerde yakalanıp karakola götürülen dilencinin üstünden bilmem şu kadar para çıktı. Bankada yüklü bir hesabı varmış. Kirada apartman daireleri... Hepsi, daha doğrusu çoğu bu derece varlıklı değildir şüpesiz. Hem sana ne be adam! Ameller niyetlere göre değil mi? Sen niyetine bak. Allah rızası için verdikten sonra kaybeden sen olmayacaksın.

Yeni iş yerime gidip gelirken burası yolumun üstü. Neredeyse her akşamüstü aynı manzara. Kadın sırtını üst geçitin demir ayağına yaslamış "Allah rızası için bir sadaka..." diyor. Aynı cümleyi tekrarlıyor sürekli. Çocuklar kâh yanında oturuyor kâh annelerinin görüş açısından çıkmadan çevresinde oynuyor.

Ben ne zaman böyle taş kalpli biri oldum. Ürpermeyen kalpten, yaşarmayan gözden Rabb'ime sığınıyorum.

Başı önünden kalkmayan kadın Allah rızası için bir sadaka istiyor. Çokları gibi "Allah versin!" demiyorum da duymazdan geliyorum. Kafamı öte yana çeviriyorum. Geçip gidiyorum eve, huzura, uzaklara. Onlar orada duruyorlar. Ben başımı çevirdim, geçip gittim diye kaybolmuyorlar. Elleri yüzleri kir pas içinde. Rengi kaçmış yırtık tişörtleri... Çırpı gibi kol ve bacakları... Hep bir şeylerle meşguller. Ellerinde çöpten çıkardıkları yumurta kolisi, konserve kutusu... Çerden çöpten oyun kurmakta mahirler.

Yaz bütün ihtişamıyla inmiş şehre, saltanat sürüyor. Sıcak yakıyor adamı. Rüzgâr bile ateş gibi esiyor. Dağlıyor eli yüzü. Ter içinde kalıyor üç beş adım yürüyen.

Yaz aylarının bir güzelliği olarak her köşe başında bir satıcı. Şeftali, kiraz, erik, kayısı, üzüm. Ege şehirlerinin güzelliği bu. Hem taze hem ucuz... Eve varınca çocuklar elime bakıyor. Baba bize ne getirdin diye. Bende alışkanlık oldu. Eli boş gitmemeye çalışıyorum. Çikolata, gofret, kek... Bu mevsimde her gün bir başka meyve... Çok değil, bir kilo. Hem taze taze yiyelim hem evde bekleyip ziyan olmasın.

Şeftali aldım iki kilo. Saysan yedi sekiz tane anca... Tam bize göre yarısını akşam yemeğinden sonra götürürüz.

Yolum yine aynı. Çok az değiştiriyorum bu yolu. Bildiğim yolda ezberle yürümek zihnen dağlara, tarlaya, çay kıyısına yürümek demek benim için. Gönülüm nereye isterse oraya... İçinde bulunduğum yer ve zamanın dışına çıkmak gönülümü hoş ediyor.

Ezberle bildiğim yolda dağları aşsam, ovaları geçsem, uzaklara gitsem bile endişeye mahal yok. Nasıl olsa ayaklarım evin yolunu biliyor rahatlığı içimde. Yol aynı olunca zamanla tanıdığım esnafla, sokaklarda oynayan çocuklarla, işe gelip giden ahaliyle bir aşinalık peyda oluyor. Göz göze gelme, gözle başla başlayan selamlaşmanın günaydın, hayırlı işler, iyi akşamlarla söze dökülmesi...

Önce selam, sonra kelimeler...

İyi hissettiriyor insanı bu neresini tutsan elinde kalan dünyada.

Üst geçidin başına gelince her zamanki manzara karşılıyor beni. Anne başını kaldırıp bakmadığı için beni tanımıyor. Bunca zamandır Allah rızası için kendine metelik vermeyen adamdan yine Allah rızası için sadaka istiyor. Ama çocuklar öyle değil. Göz göze geliyoruz. Tebessümle selamlaşıyoruz. Yakından değilse de uzaktan tanıştığımız pekâlâ söylenebilir. Yine göz göze gelip gülümsüyoruz birbirimize. Sevimli şeyler... Umursamıyorlar annelerine bir kerecik de olsun para vermememi. Tebessümleri yorgunluğumu alıyor. İnsan olduğumu hissediyorum. İnsan gibi davranıyorum. Hiç düşünmeden, boşta sallanan, bir ileri bir geri aylıklık eden elimi otomatik bir makine gibi diğer elimdeki poşete sokup üç şeftali alıyorum. Uzatıyorum kardeşlerin büyüğü olan kıza. Bir daha gülümsüyoruz. Birbirimize böyle teşekkür ediyoruz. Söz yok, gözlerimiz konuşuyor. Gözler yalan söylemez. Böyle bir şarkı vardı sanki.

İnsan vermenin, paylaşmanın tadını almaya görün. Kuş gibi hafifliyor. Veren el alan elden üstündür buyrulmuş. Biz yarım hurmayla da olsa sadaka veren diyen peygamberin ümmeti değil miyiz?

Çok iyiyim. Kapıyı açan hanım “Ne o?” diyor, “Ağzın kulaklarında!” “Çok şükür!” diyorum. “İyiyim işte!” İnsanın kendini iyi hissetmesi bu kadar kolay...

Tadını aldım, durur muyum? İki gün sonra rengârenk çiçek gibi açmış iki külâh dondurmayla vardım yanlarına. “Merhaba!” dedim “Nasılısınız?”

Gözleri çakmak çakmak “Dondurmalar bize mi?” dedi oğlan.

Başımı salladım. Gözlerinde arzı endam eden yaz güneşinin sıcaklığında dondurma gibi eridi yüreğime çöreklenen dünyanın gamı kaseveti. Unutuverdim gurbette bir garip olduğumu. İki yeni arkadaşım vardı artık.

Sophia JAMALI SOUFİ

KARŞILAŞMA

sen sabah öpücüklerindeki gizli sır
ağzımda hâlâ
nilüfer tadı bırakan
uyanışım
senin kokunla çiçeklenir
ey, sessizliğinde sabahın ezgisi yeşeren!
çantamı renk ve ışıkla doldur
zira her esinti senden bir söz taşır
hayal ve düş ülkesinde
bakışlarımız
yabani kır çiçekleridir
ve ben
her öpücüğü
sabahın koynunda yitiririm
orada, senin gizemin
zamanı yaran
bugün
bu perdenin ardında
gölgelerden öte
varsıl yanılsamalardan öte bir şey arıyorum
sabahı senin koynunda uyutmak istiyorum...

Serpil CEBECİ

SU VE ATEŞ ARASINDA

Yolun iki tarafına sırayla dizilmiş ağaçlar gördü, ağaçların dallarından gökyüzüne doğru alevler fışkırıyordu. “Su ne olur, bir yudum su verin!” diye inleyerek mırıldandı, ama kimse ona su vermedi. Makinelerin belli aralıklarla “dıt... dıt...” eden, arada sıklaşan mekanik sesleri kulağındaydı. Yine ağaçlardan gökyüzüne doğru alevler püskürüyordu, o ise ortadaki yolda bitkin, susuz yürüyordu. Galiba burası başka bir âlem. Koridorda, komşuların evlerinde onun durumunun ağır olduğu, onu o şehirde kurtaracak doktor olmadığı konuşuluyordu. İçeride ise makinelerin sesinin ritmiyle gökyüzüne alevler saçan ağaçların arasında ağır adımlarla yürüyen bitkin bir beden vardı. “Su, lütfen bir yudum su!” diye adeta yalvarıyordu. Sanki o sesi sadece zihni üretiyor, dışa vuramıyordu. Bu gidiş, hep korktuğu; bir günah işlediği zaman sonsuz merhamet sahibinin merhametinden ümidini kesip yakacağını sandığı yere doğru bir gidiş gibi duruyordu. Dudakları adeta yapışmış, ciğeri kor ateşte kavrulmuş gibiydi. Yatakta hafifçe diğer tarafına dönmek, azıcık kıpırdamak istedi ama nafile; kocaman bir çuval gibi hastane yatağına bırakılmış, her yerinden serum, iğne, kablo ve bir şeylerle bağlanmış gibiydi.

Alevli yolda yürürken yavaşça eğildi, dizlerini gölün etrafını çeviren sert betonun üzerine hafifçe yerleştirdi, elini suya uzattı ve elindeki bir parça ekmeği balıkları beslemek üzere göle bıraktı. Göldeki tüm balıklar neşeyle ekmeğe üşüştiler; kocaman olanı, orta boy, sarı, beyaz, parlak, küçük büyük hepsi ...

Su adeta canlandı. Eli hâlâ suyun içindeydi. Heyecan denilen şey bu olmalıydı. İbrahim peygambere serin olan ateş ve onu yakmayan odunlardan oluşan balıkların hikayesi gözünde ve bedeninde canlandı. Eli hâlâ suyun içindeydi, iki dizini de kenara iyice yerleştirmişti. Heyecan ve mutluluktan gözlerinden yaş geliyordu.

Dudağına hafif bir serinlik değdi. Gölün kenarından kalktığı an ateş ağaçlarının arasında kalacaktı. Kalkmak istemedi.

Görevli hanımefendi “Balıkları beslemeyin.” diye bağırdı ve “Başka misafirlerimiz için lütfen alanı boşaltın!” diye uyardı.

Yine gökyüzüne kadar alev püskürten ağaçların ortasındaki yolda bitkin yürüyordu. Yalnız, bitkin, kimsesiz, yorgun, tek başına, biçare.

Genç adama “Sen ne yaptın kardeşim, bu kadını buradan çıkar, fakültede bizim hastamızı kurtaran hocaya götür!” dedi cesur bir dost. Gökyüzüne alev püskürten ağaçların ortasındaki yol hep onunlaydı. Ara ara balıkların olduğu göle elini sokuyor, dudığında hafif bir ıslaklık hissediyordu. Gece gündüz, her daim böyleydi. Bu yol nereye gidiyordu, niye böyleydi? Dışarıdakiler, zavallı adam, genç yaşta bir çocuğuyla bu acıya nasıl dayanacak diye dertlenmeye başlamışlardı. Vefalı dostlar da umut yokmuş ama yine de Allah’tan umut kesilmez deyip Yasinler, Fatihalar okuyup hatimler indirmeye başlamışlardı .

Fakültedeki yoğun bakım ünitesinden 21 günde çıkabilirdi. Alev püskürten ağaçlarla kaplı yolu da balıklarla dolu gölü de görmez olmuştu. Takvimi, ayı, günü hiç bilmiyordu, zaman mefhumu sır olmuştu. Grup grup insanlar geliyordu; gözlerinde bir acıma, dudaklarında “geçmiş olsun”la. Hepsi genç adamın omzunu merhamet ve acıma hissiyle karışık sıvazlayarak görevlerini yapıp gidiyordu.

Hatırladığı tek şeyi, bebekleri “Bebeklerimiz ne durumda?” diye genç adama sordu. Gözlerinin yeşili, morarmış gözaltları nedeniyle iyice belli olmuştu; belki ondan, belki iltifat etmek istemesinden, “Yeşil gözüm, Allah seni bana bağışladı. Bebekleri düşünme şimdi. Sen iyileş yeter ki...” diye cevap verdi genç adam yüzüne onca acının ardından zorla gelip oturan bir tebessümle.

Kırkıncı günde bebeklerin kalp atışları duyulmaya başladığında acının beslediği zora raki tebessüm bir kez daha yüzlerine gelip oturdu.

Elli iki gün sonra artık gökyüzüne alev püskürten ağaçların ortasındaki yol da balıkların olduğu göl de aklına hayaline gelmiyordu.

Kendisinin yanında artık bebeklerle ilgili planlamalar da yapıyordu. Bir çocuktan sonra şimdi ikinci ve üçüncü çocukları olacaktı. Hangi anne baba buna sevinmezdi ki? Ancak ölümü gören birisi sevinmezdi belki ama o bir anneydi; ölümü görmüştü ama çok sevinçliydi.

Evde büyük ablanın da eşliğiyle çifte beşikler alınmış, hastalık ve uzun hastane gecelerinden sonra hayat neşesi tekrar yakalanmıştı. Biri mavi biri pembeydi her şeyin. Sarı, beyaz, yeşil mor çifter çifter takımlar, zıbınlar, battaniyeler, anakucakları alındı .

Kızlarının adı belliydi; Onun adının ne olacağına hemen karar verip ailece hemfikir olmuşlardı. Oğullarının adına bir türlü karar veremiyorlardı. Kalıyor, bekliyordu bu konu. Yedi ay sonra, iyice ağırlaşmıştı yükü de hayatı da davranışları da.

Koltukta uzanmış televizyon izliyordu. Hafif ve ılık bir serinlikle uyku geldi, gözlerine yerleşti. Ve işte Balıklıgöl'ün kenarında diz çökmüştü, elindeki ekmeği balıklara atar atmaz yüzlerce balık canlandı. Gölde bir hareketlenme, bir koşuşturma, neşe ve yarış oluştu balıklar âleminde. İbrahim'i yakmayan ateşin odunlarıydı bu heyecanın sebebi, bu mekana gelmeden önce konuyla ilgili çok araştırma yapmıştı. Bacakları titredi ve kalbinden "Allah'ım, bir oğlum olursa adını İbrahim koyacağım!" diye konuştu. Balıklar da İbrahim Peygamber'e değmeyen, yakmayan ateşte su olup serin olmuşlardı. Bir oğlu olursa İbrahim Peygamber gibi dürüst, imanlı ve inançlı olsun diye çok dua etmişti.

Gözlerini açtığı anda televizyonda hâlâ aynı program vardı, diğer koltuktaki genç adama dönerek oğlumuzun adını İbrahim koyalım" dedi. "Hanım, çok iyi olur. Babamın da adı İbrahim, ne iyi olur." dedi.

Büyük bir sevinç eşliğinde gururla taşıyacağı bir ad olsun inşallah duaları hep oldu dillerinde, avuçlarında.

Bu hadiselerden altı yıl önce Urfa Balıklıgöl'de balıklara yem atıp ayetlerin zuhur edişini dinlediği, okuduğu zaman çok etkilenmişti. O gün, "Allah'ım, bana bir erkek evlat verirsen adını İbrahim koyacağım!" diye gönlünden geçirmişti. O dua, onun hastane odasında gökyüzüne alev püskürten ağaçların arasındaki yolda serinliği, rehberi, kurtuluşu olmuştu. Bunu anlayamayınca da kanepedeki birkaç dakikalık hâl ile hatırlatmıştı

Allah ona. Ne için şükretse bilemedi; hastalıktan kurtulduğuna, sağlıklı çocukları olduğuna, Urfa Balıklıgöl'e, İbrahim peygambere, kayınbabası İbrahim'e ve adıyla yaşayası oğluna, çocuklarına...

Dudaklarına değen serinliğin genç adam tarafından yoğun bakım hemşiresine verilen zezem suyunun iki dağ arasında gidip gelip yakarana verilmesine ve kendi nasibine düşene, kor gibi dudaklarına pamuktan düşen serinliği... su ve ateş arasında dünya ile ahiret arasında gidip gelişine ...

Mehmet GÖZÜKARA

TOPRAK ZULMÜ TAŞIMAZ

-Tarihin tozlu rafından alınmıştır-

Vaktiyle, zamanın yavaş aktığı, gölgelerin bile ağır düştüğü bir çağda... Osmanlının çekilen nefesi Anadolu'nun dağlarında yankılanırken Elbistan'ın bağrında, Kaleüstü adında bir köy vardı. Derler ki o köyün toprağı sıradan değildi. Her tanesi bir hikâyeyi saklar her rüzgâr geçmişten bir fısıltı taşırdı.

Toprak susar sanırsın... ama o suskunluk, unutmak değil, derin bir hatırlayıştır. Her zerresinde bir ah, bir dua, yarım kalmış bir hayatın gölgesi gezinirdi. İşte o toprakta iki can filiz verdi: Biri Arif, biri Gülbeyaz.

Arif, baharın toprağı ilk kez uyandırdığı, karların yeni çözüldüğü bir sabah doğdu. Güneş henüz çekingen, hava henüz serinken... Gözleri kor gibi yanar, bakışı insanın içine işlerdi. Yüreğı, Şardağı kadar sert, Ceyhan kadar berrak. Ebe onu kucağına aldığı anda sanki kaderini okur gibi başını iki yana salladı:

“Bu çocuk ya dağ olur ya da dağlara sığmaz.”

Gülbeyaz ise yazın en berrak gününde güneşin altın gibi döküldüğü bir öğlede doğdu. Adı gibi inceydi. Sanki rüzgârın kırmayacağı bir narinlik, ama içten içe eğilmeyen bir direniş taşırdı. Tenine düşen ışık bile başka türlü parlar, saçlarına değen rüzgâr bile daha yumuşak eserdi. Onu gören yaşlılar, gözlemini kısarak şöyle derdi:

“Bu kız ya çok güzel bir kader yaşayacak ya da çok ağır bir yazgıyı sırtlayacak.”

Yıllar su gibi akmadı, toprağın çatlayışı gibi ağır ağır ilerledi. Her mevsim iz bırakarak geçti.

Arif büyüdü, Gülbeyaz büyüdü. Aynı çeşmeden su içtiler, aynı yolları adımladılar. Aynı rüzgâr saçlarını savurdu, aynı güneş yüzlerini ısıttı.

Arif yürüdü... Gülbeyaz ardından baktı.

Arif konuştu... Gülbeyaz sustu ama o suskunlukta bin söz gizliydi.

Arif güldü... Gülbeyaz'ın gözleri gecede yanan iki kandil gibi ışıladı.

Aralarında büyüyen şey, ne dile gelmiş bir söz ne de adı konmuş bir histi. Ama köy bilirdi. Çünkü bazı duygular dillere düşmez; havaya karışır, bakışlara

yerleşir, sessizlikte kök salar.

Ne bir yemin ettiler ne de bir söz verdiler...

Ama herkes anladı. Bu iki can, aynı yazgının iki yarısıydı.

Derken köy büyükleri konuştu. Su yolunu buldu, kader hükmünü verdi.

Arif ile Gülbeyaz, mütevazı bir evde, büyük bir huzurun gölgesinde birleşti.

Küçük bir ev... Kerpiç duvarlarında sıcaklık, kapısında umut, ocağında sükûnet vardı. Sessiz ama eksiksiz bir hayat. Lakin derler ya bazı mutluluklar uzun sürmek için yazılmaz, sadece tadı hatırlansın diye verilir.

Kaleüstü'nde bir ağa vardı: Ş. Ağa. Sözü kanun gibi iner, bakışı insanın içine korku salar, gölgesi bile huzuru boğardı. Toprak onun, düzen onun, nefes bile onun izniyle alınır gibiydi.

Bir gün, harman yerinde gözü Gülbeyaz'a değdi. İşte felaket, tam o an... sessizce doğdu.

“Bu gelin kimindir?” diye sordu. “Arif'indir, ağam!” dediler. Ama o soru, basit bir merak değildi. O an, bir insanın onuru hedef alınmış, bir yuvanın temelini göz dikilmişti. Adalet, bir kez daha kimsenin el uzatmadığı bir yerde yere düştü. Arif'i çağırttı. Arif geldi. Başını eğmedi. Ama karşısında bir insan yoktu; gücün kibri, zulmün soğuk yüzü vardı.

Kırbaç indi. Her darbe, yalnızca etini değil onunun, hayatını, geleceğini yarıyordu. Toprak yine sustu. Rüzgâr bile esmemeyi seçti. Sonunda ağa hükmünü verdi:

“Boşayacaksın.”

Arif'in sesi sakindi ama içinde kopan fırtınalar gözlerinden taşacak gibiydi. Bu ne Türk töresinde vardı ne dinde...

Ağa güldü. Soğuk, keskin, küçümseyen bir gülüş: “Burada töre de benim, yasa da...”

Köy sustu. Göz vardı ama bakmıyordu. Dil vardı ama konuşmuyordu. Çünkü korku, insanların içine kök salmıştı. Ve Arif... Sadece bir kelime söyledi:

“Boşadım...”

O kelimeyle bir sevda koparıldı hayattan. Zorla, acıyla, sessizliğin ortasında parçalandı.

Gülbeyaz, bir gelin gibi değil bir ganimet gibi alındı. Atın üzerine bindirildiğinde göğe yükselen çığılığı köyün üzerine bir ağıt gibi çöktü.

Toprak yine sustu... Ama o çığılığı içine kazıdı.

Zöhre Ana ellerini göğe açtı. Sesi titredi ama du-
ası keskin çıktı:

“Mazlumun ahını yerde bırakma Allah’ım!”

O gece Arif değişti. Bir insanın içindeki sevda öldü... Yerine hesap doğdu. Ya adalet olacaktı ya da hiçbir şey... O gece Arif öldü. Sabah olduğunda başka biri doğdu. Gözlerinde artık sevda yoktu. Sadece keskin, soğuk bir kararlılık vardı.

Atına bindi.

Sabah ezanının ince sesi vadilere yayılırken o yola düştü. Nal sesleri köyün sessizliğini yararak ilerledi. Derler ki o an, zaman bile duraksadı, rüzgâr yönünü unuttu.

Sonra...

Sonrası şu:

Şehrin çıkışındaki tahta köprüde pusu atarak ağayı beklemeye başladı. Yaklaştıkça artan nal sesine üç el silah sesi karıştı. Ağa yere düştü. Ama yere düşen sadece bir beden değildi. Yılların korkusu, suskunluğu, boyun eğmişliği de onunla birlikte yıkıldı.

Arif, Ağa’ya yaklaştı. Ağa titredi:

“Yapma...” dedi.

Arif eğildi. Sesi sakindi, ama taşıdığı yük ağırdı:

“Bugün töre konuşmaz... adalet konuşur.”

Silah bir kez daha konuştu.

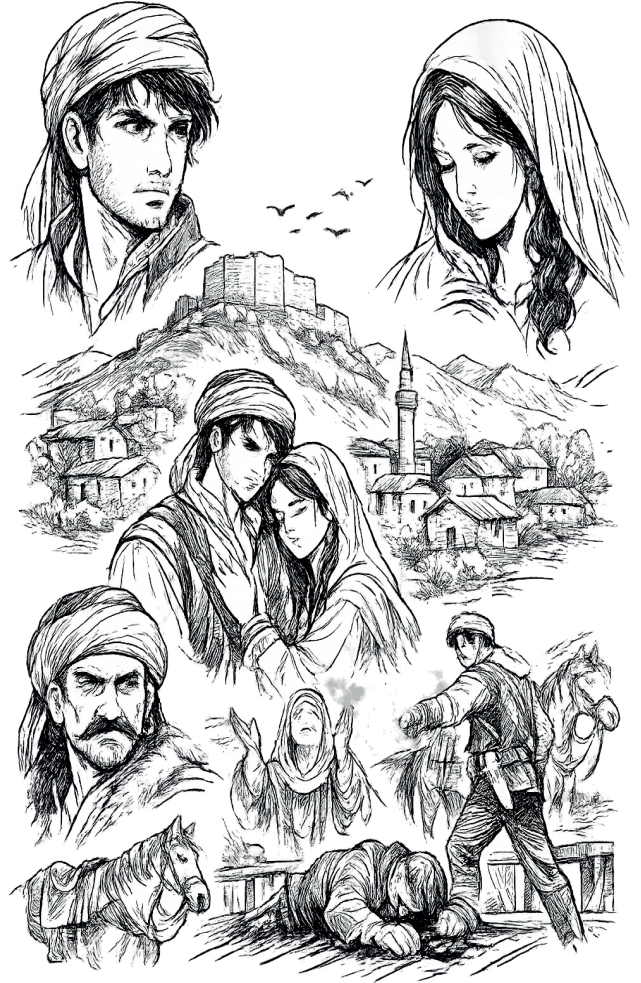
Ve o an...

Sadece bir adam ölmedi. Zulüm sustu. Korku gömüldü. Sessizlik parçalandı. Rüzgâr esti. Sözler dağıldı. Toprak, yıllardır tuttuğu nefesi bıraktı.

O günden sonra Kaleüstü eskisi gibi olmadı. Dügünler eksik kuruldu. Türküler yarım söylendi. Çünkü herkes biliyordu: Bir aşk parçalanmıştı...

Ama bir adam, adalet olmuştu.

Arif ile Gülbeyaz’ın hikâyesi dilden dile dolaştı. Her anlatan biraz daha kısık sesle, biraz daha derinden anlattı. Ve geriye şu söz kaldı: Bazı aşklar kavuşmak için değil, uğruna yanmak için yazılır. Ve bazı adaletler kanla hatırlanır.

Gülçin Yağmur AKBULUT

MAVİLİK LİMANI

İstemediğim her taşı sırtıma yüklemişim. Asılı her ipi boynuma geçirmişim senelerce. Gökyüzü ne kadar da maviymiş. Güneş nasıl da ışıldıyormuş meğerse. Yeşilmiş yaprakların rengi, topraksa kahve... Heybetli ve ihtişamlıymış dolunay. Ne denli manidar olmuş oysaki soluduğumuz hava.

Kuşların cıvıltısını dinlemek... Cadde sokak dolaşmak... Yağan yağmurda ıslanmak... Tahta bir bankta oturmak. Durakta otobüs beklemek... İnsan arasına karışmak... Kedi yavrularını beslemek... Bir çocuğun başını okşamakla güzelmiş meğerse yaşamak.

Korkmuyorum artık hızla giden otomobilin altında ezilmekten. Ruhsatsız bir silahtan atılan kör kurşunla vurulmaktan. Çatıdan düşme ihtimali olan kiremitle beyin travması geçirmekten. Bulaşıcı bir hastalığa yakalanmaktan. Endişelenmiyorum artık çarşı pazar dolaşmaktan.

Bir köpeği beslemeyeli... Sahilde oturup pamuk şeker yemeyeli... Atlı karıncaya binmeyeli... Alışverişe gitmeyeli... On iki yıl olmuştu, dört duvara gömüleli. Yılların devirdiği on iki uzun sene. O gün on altı yaşındaydım, bugün yirmi sekizimde.

Sene iki bin on dört. Aralık ayının bir çarşamba-sı. İş yerinden çıkan babam, evine doğru ilerliyordu. Kavgaya eden iki adamı ayırmaya çalışırken göğsünden bıçaklayıvermişlerdi zavallı ecdadımı. Mahallenin girişinde kanlar içinde yatıyordu babamın cansız bedeni. Oracıkta durmuş, dayanamamıştı aldığı bıçak darbesine kalbi. Doğumda annesini yitirmekle yazılmış olan kaderime bir de on bir yaşında babasını kaybetme yazgısı eklenmişti.

Onlarca kez psikiyatriste, saymadığım kadar hacı hocaya götürdüler beni. Gitmem dediysem de dayım, amcam ve ninemin dayatmalarıyla elim kolum bağlanarak gerçekleştirilen zoraki gidişlerdi bunlar. Hekim tarafından yapılan her muayene sonucu daha da kötüleşiyordu. Hatta kontrolden önceki durumumdan daha ağır bir tabloyla eve geri dönüyordum.

Babamı kanlı gömleğiyle gördüğüm günden beri bir daha dışarıya adım atamadım. Okulu bıraktım. İstikbalimden oldum. Düşlerimdeki pilot üniformasını giyemedim. Top oynayamadım halı sahada. Balık tutamadım. Başımı göğsüne dayayacağım bir eşim, sevgiyle kucakladığım evlatlarım olmadı. Agorafobi diyorlarmış tıpta hastalığıma.

Evden ayrılamıyordum. Adımımı dışarıya atar atmaz kalbim çarpıyor. Nefesim daralıyor, başım dönüyordu. Vücudum terliyor, ağzım dilim kuruyor, göğsüm ağrıyordu. Tepeden tırnağa titriyor, midem bulanıyor, bayılacak gibi oluyordum. Yutkunmada zorlanıyor, korku ve dehşete kapılıyorum.

Bütün dünyam mutfak, oda ve salondan ibaretti. Balkona dahi çıkamıyordum. Kuşları, insanları, yıldızları, güneşi ... Yaşama dair her şeyi odamın penceresinden izliyordum. Ömrüm ellerimden öylece kayıp gidiyordu. Ta ki gözlerim karşı penceredeki bir çift gözün boşluğuna takılıp sürükleninceye kadar.

Şafağın kırağısı çözülür çözülmez camın arkasına oturuyor, bağbozumu telaşıyla ay yüzü bir meleğin suretini bekliyordum. Gün bitip geceye dönünce saçlarının gül endamına sığınyordum. Adını bile bilmediğim gözlerini köz gibi kalbimde taşıyordum. Görünce hüznü hayatın iç cebine kaldırıyordum.

Günler günleri kovaladı. Pencere önlerine gidiş gelişlerim... İçimde eriyen kar suları düzlüklere erdi. İyiye sersemledim, sakinledim, duruldum.

Çalışıyor ya da okuyor olsa gerekti. Tan yerinin ağarmasıyla pencerede beliren huri, günün ilerleyen saatlerinde kayboluyordu. Akşam karanlık çökünce beklediğim pencerenin ardında tekrardan beliriyor, silüetiyle evrene ışık saçıyordu.

Neslihan'mış adı. Geçen gün annesi seslendi balkondayken. Akşam yemeği hazırmış. Salata yapılmalıymış. Birkaç defa sobelendim saklandığım perdenin ardından. Gözleri gözlerime değdiği anda yüzümde elektrik devreleri ışıklar saçtı. Hissediyordum. Kalbinin içinde kalbim atıyordu. Tıpkı kalbinin içinde kalbinin attığı gibi.

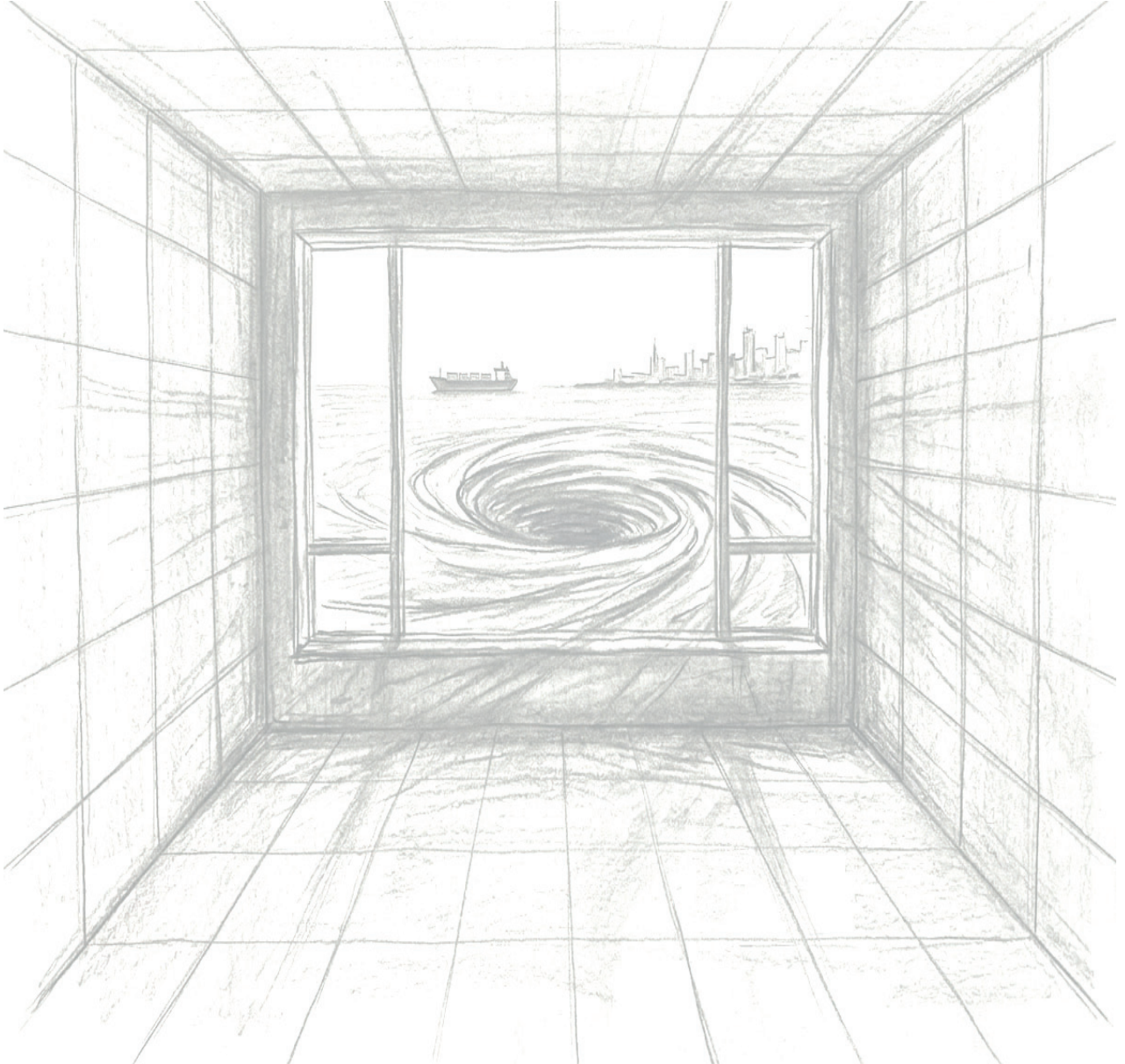
O sabah değerli bir şeyini kaybetmiş gibi aniden sıçrayıverdim uykumdan. Sanki biri beni omzumdandırılmıştı. Yüzümü bile yıkamadan hızlıca pencereye koştum. Ne pervazın tülünde ne de perdesinde en ufak bir kıvılcık göremiyordum. Sağım-daki duvara döndüm. Saat yedi kırk beşi gösteriyordu. Kaçırılmış olmalıyım diye dövündüm Marmara gözlümü. Her sabah yedi otuz gibi evden çıkıyordu çünkü.

Duygusal bir fren... Şubat ayazı gibi keskin bir çığlık ve geç kalmışlığa yerinişim... Kalbim balkona fırladı, bedenim pencere pervazında yığılım... Kapı kolunu büken ninemin sözleri... Çivi çakılır gibi beynimin ortası... Vücudu tir tir titreyen ninem... Karşı apartmanın batı cephesindeki komşuya... Ne söylüyordu ne? Süheyla Hanım'ın kızı Neslihan mı? Kazamı?

Ruhumla fırladım evden, ruhumla indim merdivenleri, ruhumla koştum yan sokağa, ruhumla, ruhumla ...

Kasım sen neyin sonuydun? Yazın mı, kışın mı, baharın mı? Nihat yalın ayak, Nihat paltosuz. Nihat şuursuz...

Alnı kanıyordu. Sımsıkı tuttum ellerinden. Gözlerini araladı. Gökyüzü çalkalandı. Kuvvetlice sıktı ellerimi. Süheyla Hanım ne yapacağını bilemezlik prangasında, bitik, perişan; korku ve panik... Komşular şaşkın... Ninem çığlık çığlığa... Ninem mutlu... Nihat evin dışında... Nihat on iki yıl sonra sokakta... Nihat tedirginsizce kaldırım kenarında... Nihat mavi bir limana sığılıyor.

Mustafa UÇURUM

DÜNYANIN KAPISINI AÇAN ANAHTAR, SEYAHATNAME

Yolculuk, insanoğlunun en kadim merakıdır. Ama o yolculuğu kâğıda dökmek, bir seyahatname yazmak ya da okumak, sıradan bir geziyi evrensel bir belgeye dönüştürür. Seyahatname, yalnızca “Nerede ne yedim, hangi manzarayı gördüm.” demek değildir. Bir medeniyetin gözüyle başka bir medeniyeti, bir çağın zihniyetiyle başka bir çağın kalıntılarını kaydetmektir. Yabancı olanı anlamaya çalışırken aslında kendini anlamaktır. Bu yüzden seyahatname, edebiyatın en samimi, tarihin en canlı, sosyolojinin en renkli kaynaklarından biridir.

Seyahat kitabı deyince aklımıza ilk olarak Evliya Çelebi'nin 10 ciltlik Seyahatnamesi gelir. Ünü sınırları aşarak dünya edebiyatında ve tarihinde önemli bir belge ve eserdir Seyahatname. Okullara eskiden ansiklopedi satan pazarlamacılar gelirdi. Öğretmenler odamıza kolilerde ansiklopedi getiren pazarlamacının mahir pazarlama stratejisi sonunda 10 ciltlik Seyahatname'yi 10 taksitle almıştım. Fırsat buldukça da ciltlerin tümünü okudum. Tam anlamıyla bir şaheserdi Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi. Anlatımı, dili, olaylara mekânlara bakışı son derece özgündü. Daha sonra elime geçen seyahat ve şehir kitaplarını da okumaya devam ettim.

Okuru başka coğrafyalara, başka yüzyıllara taşıyan; yazarını ise daha iyi tanımamıza yarayan yazılar olarak görüyorum bu tür eserleri. Hani derler ya bir insanı tanımak için onunla seyahat etmek gerekir diye, ben bu kitapları biraz da bu zaviyeden bakarak okumaya çalıştım. Yazarların seyahat kitaplarını okudukça onlarla daha sıkı ünsiyetler kurmaya başladım.

Seyahatname yazmak cesaret işidir: Gördüğünü dürüstçe, beğenmediğini çekinmeden, hayret ettiğini saklamadan aktarması gerekir yazarın. Okumak ise bir tür zaman yolculuğudur; yazarın gözünden şimdiki zamandan başlayıp 300, 500, 1000 yıl öncesine gidip o zamanın dünyasına dokunmaktır.

Okuduğum ve bende büyük etkisi olan seyahat kitaplarından örnekleri buraya almak istiyorum:

Evliya Çelebi – Seyahatname (17. yüzyıl)

Osmanlı'nın “en büyük gezgini” değil, belki de dünya tarihindeki en büyük gezgindir.

Evliya Çelebi 50 yıl boyunca üç kıtada 1000'den fazla şehir dolaşmış, 10 ciltlik dev eseriyle dünya coğrafyasını halleri, renkleri ve yüzde tebessüm bırakan halleriyle anlatmıştır. Viyana'daki saat kulelerini hayranlıkla anlatır, Mekke'de Hacerü'l-Esved'in öpülürken çıkardığı sesi tarif eder, Abaza Mehmet Paşa'nın kellesinin kesilişini öyle canlı betimler ki okuyanın tüyleri diken diken olur. Tokat'a gelir, Hıdırlık Köprüsü'nden geçerken selam verir Yeşilirmak'a. Hacı Bektaş'a bir selam verip Tokat için; “Alimler konağı, fazıllar yurdu, şairler yatağı” der. Erzurum'da damdan atlayan kediyi havada öylece asılı bırakmayı da ihmal etmez ama en önemlisi; mizahı hiç terk etmez. Nil Nehri'nde timsahları “koca kertenkele” diye küçümser, Arnavutları “Dağ keçisi gibi zıplıyorlar.” diye över. Onun seyahatnamesi sayesinde 17. yüzyıl Osmanlı dünyasının kokusunu, şivesini, esprisini hâlâ duyabiliyoruz.

Bu eserle ilgili en ilginç bilgi; Hazerfen Ahmet Çelebi'den bahseden tek kaynak Seyahatname'dir.

İbn Battuta – Tuhfetü'n-Nuzzâr fî Garâibi'l-Em-sâr (14. yüzyıl)

29 yıl boyunca 120.000 km yol yapan Mağribli âlim. Çin'e, Hindistan'a, Mali İmparatorluğu'na, Volga boyuna, Endülü's'e gitmiş; gördüğü her sultanı, her âlimi, her garip âdeti kaydetmiş. Delhi'de Sultan'ın fillere yaptığı geçit törenini anlatırken hayran, Maldiv Adaları'nda kadınların açık giyinmelerinden rahatsız olduğunu saklamaz. Onun satırları arasında İslam dünyasının 14. yüzyıldaki muazzam genişliğini ve çeşitliliğini görürsünüz. Marco Polo'dan çok daha fazla yol yapmış, çok daha Müslüman bir coğrafyada dolaşmıştır.

Anadolu'yu Anlatır İbn Battuta. Tokat'a gelmemiş olması onun için bir kayıp sayılabilir ama birçok Anadolu şehrini görmüş ve yazmıştır.

İbn Battuta'nın Konya'sı: “Konya büyük, güzel ve mamur bir şehirdir. Halkı yumuşak huylu, misafirlerini ağırlamayı seven insanlardır.

Bu şehirde ahilerin misafirperverliği görülmeye değerdi.

Beni evlerine götürdüler, yemekler hazırladılar, sanki yıllardır tanıdıkları biriymişim gibi davrandılar.”

Marco Polo – Il Milione (13.-14. yüzyıl)

Avrupa'nın gözünü Çin'e, Moğol İmparatorluğu'na ilk açan kitaptır. Venedikli tüccar Marco Polo'nun 24 yıl süren Asya macerası, Avrupa'da "Doğu" imgesini baştan kurgulamıştır. Kâğıt para görünce şaşırır, kömürün ısıttığını öğrenince hayret eder, Kubilay Han'ın sarayını ballandıra ballandıra anlatır. Kitap o kadar inanılmaz bulunmuştur ki İtalyançada "bir milyon yalan" anlamında "il milione" deyi mi ortaya çıkmıştır. Ama bugün biliyoruz ki Marco Polo'nun çoğu anlattığı doğrudur; sadece Avrupa'nın hayal gücü o kadar geniş değildi.

Lady Mary Wortley Montagu – Türk Mektupları (1717-1718)

İngiliz aristokrat bir kadın, Osmanlı İstanbul'una gelir ve Avrupa'da "esaret altındaki kadınlar" efsanesini tek başına yıkar. Çiçek aşısını (aşılama) Türklerden öğrenir ve İngiltere'ye taşır. Onun mektupları, 18. yüzyıl Osmanlısının "içeriden" bir portresidir ve hâlâ en güzel feminist seyahat metinlerinden biri sayılır.

Ahmet Mithat Efendi – Avrupa'da Bir Cevelan

Ahmet Mithat Efendi'nin tüm eserlerini okumak çok da mümkün değil. Kütüphane hacminde eserler ortaya koymuş bir yazı makinasından bahsediyoruz. Arkadaşlarım ara sıra bana "Ahmet Mithat Efendi" diye takılırlar. İçten ve yürekten "keşke" dediğim isimlerden biridir Ahmet Mithat Efendi. Onun eserlerini merak ettikçe okumaya çalışıyorum. Avrupa'da bir Cevelan da öyle oldu. Ahmet Mithat Efendi, 1889'da İstanbul'dan vapurla yola çıkarak Avrupa'yı dolaşan ilk Türk edebiyatçı ve gazeteci olarak geçiyor tarihe. Bu seyahat resmî bir görev değil, tamamen kendi merakı ve gazeteye malzeme toplamak için yaptığı özel bir gezidir. Bu yönüyle Türk edebiyatında bireysel merakla yapılan ilk modern seyahatname sayılır. Ahmet Mithat'taki yazma ve öğrenme azmine hayran olmamak elde değil.

İstanbul, İzmir, Napoli, Roma, Floransa, Venedik, Milano, Cenevre Gölü, İsviçre Alpleri, Paris, Londra, Liverpool, İskoçya, Stockholm, St. Petersburg ve Odessa onun rotasındaki şehirler. Üç ayda geziyor bu şehirleri ve ortaya Avrupa'da Bir Cevelan çıkarıyor.

Falih Rıfki Atay – Zeytin Dağı

Falih Rıfki Atay'ın Zeytin Dağı, önemli bir eserdir.

Çünkü Ortadoğu coğrafyasına farklı bir gözle bakan bir kitaptır bu.

Osmanlı'nın sonu, çöllerde kalmış Osmanlı izleri, çöldeki asker mezarları, Cemal Paşa ve yaşananlar anlatılıyor kitapta.

Atay'ın Osmanlı'ya bakışını daha netleştirmek için bu kitap iyi bir tercih olabilir.

Zeytin Dağı'ndan: "Kudüs'te Türk izi kaldı mı diye baktım; yalnız mezar taşlarımız var. Selahaddin'in türbesi bile Araplaşmıştı. Zeytindağı'na çıktım, oradan Kudüs'ü seyrettim. Orada yalnız bizimkiler gömülüdür."

Cenab Şehabettin – Hac Yolunda

Bir hac yolculuğu ile ilgili okuduğum ilk kitap Cenab Şahabettin'in Hac Yolunda kitabıydı. Cenab Şahabettin'in 1909 yılında yayımlanan Hac Yolunda'sı, bir seyahat metninin ötesine geçerek, okuyucuyu hem coğrafi hem de zihinsel bir yolculuğa çıkararak, adeta düşünce iklimine davet eden bir eserdir. Edebiyatımızın batılılaşma sancılarını çektiği bir dönemde, yazarın bu kutsal yolculuğa dair izlenimleri, Servet-i Fünun neslinin o ince, melankolik ve estetik kaygılı bakış açısını da gözler önüne seriyordu.

Eser, bir yandan İslâm coğrafyasının kalbine doğru ilerlerken, diğer yandan yazarın Avrupaî eğitimi ve estetik hassasiyeti arasında bir köprü kuran bir hassasiyete sahip. O, geleneksel bir hacının duygusal yolculuğunu değil; modernleşen bir aydının, kendi kültürünün ve inancının köklerine yaptığı bu ziyaretteki entelektüel ve estetik sorgulamalarını yansıtıyor kitapta. Gözlemlerine kattığı kültürel karşılaştırmalar, sosyolojik analizler ve yer yer mizaha kayan eleştirel yaklaşımlar, eserin salt seyahatname formatından sıyrılıp deneme tadına bürünmesinin temel nedenini oluşturmaktadır.

Hac Yolunda, kişisel izlenimlerin, derin düşüncelerin ve edebi bir dilin kusursuz birleşiminden oluşuyor. Kitabı okurken Cenab Şahabettin'i sadece bir yazar olarak değil, aynı zamanda yol arkadaşı ve düşünce rehberi olarak da görmek mümkün. Eser, bize bir şehrin ya da ritüelin anatomisini sunmaktan çok, o coğrafyanın yazarın hassas ruhunda bıraktığı izleri ve uyandırdığı çağrışımları da aktarıyor. Bu samimi, yer yer hüznü, yer yer coşkulu iç ses; onu edebiyatımızda seyahat yazılarının en özgün ve deneme sanatına en yakın örneklerinden biri yapıyor. Kitabı okuyup bitirdikten sonra içinizdeki hac yolculuğuna çıkma isteği tarifsiz bir hâl alacak.

Alper Gökhan ORTA

*

EŞYANIN, İNSANIN SIRRI, SÖZÜN İKTİDARI KUTSAL METİNLER, OĞUZ KAĞAN DESTANI,
DEDE KORKUT HİKAYELERİ VE FANTASTİK ROMANLARDA “İSİMLENDİRME”

Modern dil bilimin kurucularından Ferdinand de Saussure, kelime ile kelimenin işaret ettiği nesne arasındaki ilişkinin bütünüyle nedensiz ve keyfî olduğunu söyler. Yani masaya “masa” dememizin masanın fiziksel veya ruhsal özüyle hiçbir ilgisi yoktur; bu sadece toplumsal bir uzlaşdır. Ancak modern insanın bu pragmatik dil algısı, insanlığın kadim inançları, mitleri ve bu mirası devralan nitelikli fantastik edebiyat için geçerli değildir. Bu bağlamları değerlendirdiğimizde isim, bir etiket değil; eşyanın, doğanın ve insanın “özü”dür. Bir şeyin gerçek adını bilmek, onun varlık sebebini kavramak, ona hükmetmek veya onunla bir olmaktır.

Peki, kelimelerin içini bu denli boşalttığımız bir çağda “isimlendirme”nin sarsıcı gücünün önemini nasıl kavrarız? Bunun için kutsal metinlerin yaratılış anlatılarına, fantastik edebiyatın büyü sistemlerine, Oğuz Kağan’ın bozkırlarına ve Korkut Ata’nın bilgeliğine uzanan ilginç bir yolculuğa çıkmak gerekiyor.

Kutsal metinlerde yaratılış, doğrudan “söz” ile var etme üzerine kuruludur. İslami gelenekteki o mutlak “Kün!” (Ol!) emri veya Yuhanna İncili’nin “Başlangıçta söz vardı.” açılışı, yokluğun varlığa dönüşmesini kelimenin kudretine bağlar. Söz, yaratının iradesinin cisme bürünmüş halidir.

İnsanın bu devasa yaratılış sahnesindeki rolü ise kendisine bahşedilen “isimlendirme” yetkisiyle başlar. Eski Ahit’te Tanrı, yarattığı hayvanları onlara ne ad vereceğini görmek için Âdem’e getirir. Kur’an-ı Kerim’de (Bakara Suresi) ise Allah, Âdem’e “bütün isimleri” öğretir ve meleklerin bilemediği bu isimler sayesinde insan, yeryüzündeki halifeliğini ilan eder. Kutsal metinlerde isimlendirmek; bilmek, kuşatmak ve doğa üzerinde meşru bir hakimiyet kurmak demektir. İnsanoğlu, eşyanın ismine, sırrına vakıf olduğu gün yeryüzünün sorumluluğunu da omuzlarına almıştır.

“Gerçek Ad”ın Peşinde: Yerdeniz ve Rüzgârın Adı

Kutsal metinlerdeki bu “isim eşittir hakikat” denklemi, modern fantastik edebiyatın en derinlikli büyü sistemlerinin de temelini oluşturur.

Bu evrenlerde ilim, eşyanın özünü, yani “gerçek adını” bilme sanatıdır.

Ursula K. Le Guin’in “Yerdeniz” serisinde büyü, Kadim Dil’e hakim olmakla mümkündür. Bir taşın, denizin veya bir insanın Kadim Dil’deki gerçek adını biliyorsanız, ona bütünüyle hükmedebilirsiniz. Ancak Le Guin, bu gücü Batılı bir tahakküm aracı olarak değil, bir “denge” unsuru olarak sunar. Büyücü Ged, kibrinin bir sonucu olarak dünyaya saldırdığı karanlık gölgeyle savaşıırken onu kılıçla veya ateşle alt edemez. Karanlığı yenmenin tek yolu, onunla yüzleşmek ve ona “kendi adını” vermektir. Le Guin bize, insanın en büyük savaşının kendi karanlığını bilmek ve onu isimlendirerek kabullenmek olduğunu öğretir.

Benzer bir ontolojik derinlik, Patrick Rothfuss’un “Kralkatili Güncesi”nde de karşımıza çıkar. Rothfuss evreninde “Rüzgârın Adı”nı bilmek için sözlükleri ezberlemek yetmez. Çünkü rüzgâr sürekli değişir. Onun adını bilmek için eşyanın doğasını, o anki titreşimini, tüm geçmişini ve geleceğini “uyuyan zihinle” hissetmek gerekir. Naming (isimlendirme), ezberci bir bilgi yığını değil, eşyayla kurulan eşsiz bir bağ, anlık ve derin bir kavrayış halidir. Bu kavrayış, doğayı sömürmeyi değil, doğanın ritmine ayak uydurmayı gerektirir.

Oğuznamelerde Eylemin Cisme Bürünmesi

Kutsal metinler isimlendirmeyi “hakimiyet”, fantastik edebiyat ise “doğayla uyum ve bilgelik olarak görür. Türk kültüründe ise Dede Korkut anlatıları ve Oğuz Kağan Destanı’nda bu mesele tamamen varoluşsal bir “kimlik inşası” meselesi olarak karşımıza çıkar.

Modern Batı fantastik edebiyatında varlıkların hakiki ve gizli isimleri edilgen bir durumda, öğrenilecek yüce bilgi halinde karşımıza çıkıyor ancak Dede Korkut metinlerinde insanın “kendi ismini kazanması” esastır. Bu evrende isim, anne babanın doğan çocuğa taktığı bedava bir etiket değildir. Dirse Han’ın oğlu, o vahşi boğayı alt edene kadar “isimsizdir”. İsim, insanın eylemiyle bedel ödeyerek varlığını tescil ettirmesidir.

Burada Jean-Paul Sartre'ın "Varoluş özden önce gelir." felsefesinin asırlar öncesinden yankılanan bozkır versiyonunu görürüz. Kişi önce doğar (var olur), eyleme geçer ve eyleminin niteliğine göre adını (özünü) kazanır. Korkut Ata ise sadece bir hikâye anlatıcısı değildir. Aynı zamanda toplumun belleği ve "isimlendirici" bilgesidir. O, isimsiz gencin eylemini okur ve onu bir kelimeye mühürler: "Bunun adı Boğaç olsun, adını ben verdim yaşını Allah versin." İsim kazanmak, toplum tarafından görünür olmak, bir rüşt ispatı ve hikâyenin asıl kahramanı olabilmektir.

Oğuznamecilik geleneğinin geç dönemdeki en önemli ürünlerinden olan Dede Korkut boylarındaki bu bireysel kimlik inşasının daha arkaik, toplumsal ve kurucu boyutu ise Oğuz Kağan Destanı'nda karşımıza çıkar. Oğuz Kağan'da isimlendirme, sadece bir rüşt ispatı değil, aynı zamanda tarihi bir tasnif ve sosyolojik bir köken belirlemedir. Destana göre Oğuz, doğar doğmaz konuşup "Benim adım Oğuz'dur." diyerek kendi varoluşunu bizzat kendisi ilan eder. Bu, onun mutlak kudretinin bir simgesidir. Ancak asıl çarpıcı olan, Oğuz Kağan'ın seferleri sırasında çevresindeki kahramanlara verdiği isimlerdir. Bu isimler daha sonra boy adlarına dönüşecektir.

Oğuz Kağan, isimlendirmeyi kişilerin o anki eylemlerine, ürettikleri araçlara veya gösterdikleri iradeye göre yapar. Savaş sırasında ganimetleri taşımak için arabayı (kağnyı) icat eden ustaya "Kanglı"; karlı bir dağdan gelerek dirayet gösterene "Karluk"; ağaçlardan sal yapana "Kıpçak"; yolda kalıp kapı açana "Kalaç" adını verir. Oğuz Kağan'ın verdiği bu isimler, sıradan bir hitap değildir. Kişinin eyleminin ebedi bir mühre, koca bir boyun tarihi kimliğine dönüşmesidir.

Her iki anlatıda da eşsiz olan ortak payda şudur: Türk destan geleneğinde isim, "eylem" ile kazanılır. İsim kazanmada pasif bir bekleyiş yoktur. Eylemle görünür olmak, rüştünü ispatlamak ve tarihin/hikâyenin asıl kahramanlarından biri olabilmektir. İsim, eylemin sese bürünmüş halidir.

Kur'an'daki "Allah Adem'e isimlerin tamamını öğretti." ifadesi, Le Guin'in Kadim Dili, Rothfuss'un rüzgârı, Oğuz Kağan Destanı, Korkut Ata'nın kopuzu bize aynı kadim gerçeği söyler: Kelimelerin bir ağırlığı vardır.

Her şeye hızla isim "taktığımız", etiketlediğimiz, ancak hiçbirini gerçekten "bilmediğimiz" bu çağda isimlendirmek,

sadece sınıflandırmak için kullandığımız pratik bir araca dönüştü. Oysa bir şeyin gerçek adını bilmek; ona emek vermek, onu tüm karanlığı ve aydınlığıyla kavramak, onun eylemine şahit olmak demektir. Edebiyat, bize isimlerin ardındaki bu muazzam dünyayı hatırlatmaya devam ettikçe kelimeler sıradan birer ses titreşimi olmaktan çıkacak, yeniden evreni anlamlandırma kılavuzuna dönüşecektir.

Semih GEÇEN

KARŞITLARIN VARLIĞI, BİRLİĞİ VE YOKLUĞU

İnsan özü itibariyle nedir?

Thomas Hobbes, insanın doğuştan bencil ve rekabetçi olduğunu söyler. J. J. Rousseau'ya göre insan doğuştan iyi ve özgürdür, J. Locke' a göre ise insan zihni doğuştan boş bir levhadır. Psikanalitik yaklaşım insan doğasının temelinde bastırılmış dürtüler olduğunu savunur. Hümanistik görüşte insan, gelişmeye açık ve pozitif bir varlıktır. Biyolojik ve evrimsel görüş insan davranışlarını hayatta kalma ve neslini devam ettirme içgüdüleriyle açıklar. Doğru felsefesine göre içimizde hem iyilik hem kötülük potansiyeli bir arada bulunur.

İnsanın tabiatı üzerine ortaya konulan ve zaman zaman çelişkili görünen görüşler çoğunlukla dönemin hâkim paradigmasıyla beraber yerleşik kültürler ve inançlar tarafından belirlenir. Bu nedenle içinde doğup büyüdüğümüz kültürel iklimin olası yanıltıcı ağırlığına dair İbn Arabî'nin şu uyarısını ekleyelim: Kendi inancınızda, farklı inançları yok sayacak kadar kaybolmayın.

İnsan nedir? İnsan karşıtlıklar yani çelişkiler yumağıdır. Hayatının büyük bir bölümünü bir sarkaç gibi bir uçtan öteki uca salınım ile geçirir. Gönül dünyasında türlü karşıtlıkların kavgasını verir. Ne büyük acılar karşısında konuşabilir ne de büyük sevinçler karşısında tek laf edebilir. Yavrusu doğar, sevinçten ağlar; babasını yitirir üzüntüden ağlar. Küçükken büyümeye can atar, büyüyünce küçüklüğüne dönmeye çabalar. Gençken emeklilik planları yapar, emekli olunca boşa geçen gençliğine ağlar. Bazen akli birini takdir etmek ister, arzuları dilinden kem söz söyletir. Kalbi insanları sevmek ister, ihtirasları nefreti telkin eder. Ruhu göğe yükselmek ister, bedeninin gözü bataklıktadır.

İnsan bazen yardım için kendisini insanlığa adar kapı komşusu bir dilim ekmeğe muhtaç iken. Münzevi bir hayata özenir son çıkan teknolojik oyuncağın satış kuyruğunda iken. Bazen de yüksek ahlâk dersleri vaaz eder niyeti karanlık iken. Bir yanımızla koca okyanuslardan dev dalgalar getiririz öte yandan çer-çöptür sahile getirebildiklerimiz.

Çoğu zaman koca dağları aşarız da önümüzdeki küçücük çukurlara düşüveririz.

İnsanın en temelde dört evresi vardır: masum zamanlar (çocukluk evresi), karşıtların varlığı (gençlik evresi), birliği (yetişkinlik evresi) ve yokluğu (olgunluk evresi). Yolculuk masum zamanlarla başlar. Bilinçle beraber zaten ortada olan karşıtlıklar ilk defa fark edilir. Bu andan itibaren karşıtlıklar sarkaç etkisi üretir. İnsan sürekli uçlarda salınım yapar durur; nihayet yorulur ve karşıtları birliğe getirmeyi, yani salınımı azaltmayı ve denge haline ulaşmayı yani itidale varmayı dener. Şayet kusursuz bir denge haline ulaşırsa sarkacın büyük bir yanılısına olduğunu ve tüm karşıtlıkların bir anda yok olduğunu fark eder.

İnsan iyilik üzere doğar. Bir bebek pirüpak masumdur, bir çocuk masumdur. Çocukça yaşam masum bir yaşamdır. Koca insanlar hakikatin ışığına perdeler ardından bakmaya dayanamazken masum bir çocuk kuş yüreği ile hakikate perdesiz bakabilir. Ne var ki gördüğünün hakikat olduğundan habersizdir. Zira çocuk akli onu kavramaya yetkin değildir. Hakikat, karşıtlıklar yani çelişkiler ardında gizlidir. İyilikle kötülüğün çetin kavgasından yükselen toz bulutunun ardındaki sükunette saklıdır. Karşıtlıkları görmeyen hakikati göremez, görmek için akli yetkin kılmak gerekir. Akli yetkin kılan ise bilinçtir ki o bilinç sayesinde insanın gözündeki tül perde kalkar ve tüm çelişkileri görmeye başlar.

Şeker Portakalı romanında olduğu gibi minik çocuk, önce çok sevdiği arkadaşını yitirir. Ruhunda beliren gerçek acıyla tanışır. Sonrasında sırdaş edindiği şeker portakalı fidanının kesileceğini öğrenir. Bu haber, çocukluğu ile irtibat kurduğu son bağı da kopuverir. Çocuk, mutluluğun tam kalbinde acıyı keşfeder. Yaşam sarkacı ilk büyük salınımını yapar ve böylece çocukluk günleri artık geride kalır.

Çocukluk çağı geride kalır, bilinç akla eşlik eder ve insan için ikinci evre başlar: karşıtların varlığı. Her birimizi büyüten hikâyeler vardır ve çocukluktan gençliğe her bir geçiş daima travmalıdır.

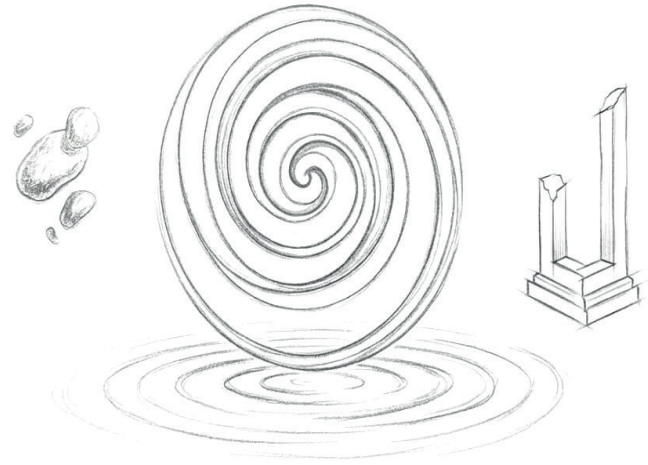
Büyüme karşıtları fark etmektir:

İyinin karşısında kötünün de olduğunu, mutluluğun karşısında acının da bulunduğunu, cesaretle beraber korkunun da varlığını ve tüm bunların amansızca kavgaya tutuştuğunu görmektir. Büyüme iç dünyamızdaki karşıt kutupların kavgasını şaşkınlıkla izleyip ilkin ne yapacağını bilememektir. Tam da bu bağlamda ilk gençlik çağının tutarsızlığı, gencin içinde başlayan amansız savaş karşısındaki panik halinden ileri gelir. Karşıtların savaşını görebilen için masum çocukluk zamanları geride kalır. Sonrasındaki tüm yaşam tekrar o masum zamanlara dönme arzusuyla yaşanır. Bu nedenle insan çocukluğunu değil masumiyetini özler.

İnsan kendisiyle kavga etmeyi pek sever. Öyle ki en çok kendi içindeki bitmez savaşlar yıpratır onu ve insanların çoğu karşıtların daimi kavgasıyla ömrünü tüketir. Tam da burada, tümüyle tükenip sıradanlaşmadan hayata dair yeni bir tavır almak gerekir: Karşıtların birliği. Her şey karşıtıyla kaimdir. Karşıtlar birbirini tamamlar, tanımlar, besler, kıymetlendirir. Karşıtların birliği demek onları dengeye getirmek demektir. Şayet karşıtlar dengeye gelmezse yapılan iyilikler dahi sorgulanır. Zira sınırsız iyilik nankörlük getirir. Belirsiz sınırlar lakaytlık, koşulsuz sevgi ise sorumsuzluk üretir. Tevazuyu yitiren ilmin zeminini kibre meyillidir. Başarıyı çokça izhar etmek haset sebebidir. Buna mukabil ölçsüz mutluluk hüznle dengeye gelir. Düşüncesizce cesaret kararınca korku ile terbiye edilir. Sihatın değeri hastalıkta gizlidir. Aklın mermer koridorları kalp ateşiyle germ edilir. Karşıtlıklardır ahenk üreten. Siyah renk en çok beyaza yakışır. Yazın sıcağıdır zemheri soğuklara tahammül ettiren. Varlık umudu olmasa insan yokluğa katlanamaz. Kavuşma umudu olmasa seven sevdiğini toprağa veremez. Yaşam biricik ve eşsizdir zira ömür mahdut, ölüm hakikattir.

Kar taneleri uzaktan aynıdır, yakından bakınca birbirinden farklı, biraz daha yaklaşınca özü itibarıyla yine aynı. Karşıtlık varlıkta mıdır, yoksa ona bakan gözde veya varlığa nüfuz edemeyen özde midir? İnsan kendi içinde denge ürettiğinde yani karşıtları birlediğinde yürek sükûn bulur, akıl berraklaşır ve bilinç varlığın özüne bakar, orada yokluğu görür: karşıtların yokluğu...

Bir zamanlar içinde hışımla deveran eden sarkacın iki ucu üst üste geldiğinde artık zaman durur. O an sonsuz olur ve karşıtlar ayırt edilmez. Bu aşamada iyiyi gören kendini görür, kötüyü gören kendini görür. Gördüğü şey içindeki öz benden başkası değildir. Artık isimler düşer; iyi-kötü, haklı-haksız, aydınlık-karanlık dahi, sair ayırımlar yoktur. Sadece varlığın farklı tezahürleri vardır, sadece olan ve olanı olduğu gibi kabullenme hali vardır. Bu kabullenme hali yürekteki tüm savaşları bitirir, ötelere kavuşma arzusu belirir. Bu merhalede insan ile varlık arasındaki mesafe ortadan kalkar ve insan hakikate perdesiz bakar. Son raddede bilinç katreye dönüşür, katre deryaya karışır ve katre derya olur.

Adnan GÜL

'ÇIKTIM ERİK DALINA' TAHMİS ÇALIŞMASI ÖZELİNDE
TAYYİP ATMACA KİTAPLARINA DAİR KISMİ OKUMALAR

Şair ve ozan Tayyip Atmaca kardeşimin adını uzun yıllardır duyarım. En çok da yılmadan usanmadan özel ve yüksek emek vererek bizlere de ulaştırdığı 'Hece Taşları Kültür ve Sanat' dergisinden.

Her şey kısmete, nasibe tabi denir ya bizlerin yüz yüze tanışıklığı da ortak meraklarımızla kesişti. Bu kesişme Kırgızistan'ın Bişkek şehrinde (Nisan 2025) mümkün oldu. İhmal edilmiş kardeşliğe dair bir yakınlığın, mecbura indirgenmiş uzaklığından söz ettik bir hafta boyunca. Kültürel illerimizi, uzakta kalmış yakınlığımızı mekânlarıyla birlikte gezme, görme fırsatı bulduk. Uzak geçmişimize ait saf yakınlıklarımızla adeta hemhal olduk da diyebilirim. Bölgede yaşayan bizler gibi dil birliği, alfabe birliği hususlarında ortak derdi olan, şair ve yazarlarla bir araya gelmeye çalıştık. Özellikle Çin'in bu yüzü olan Tanrı Dağları Milli Parkı'ndan, Cengiz Aytmatov Müzesine varıncaya kadar, özlemimizi duyduğumuz birçok mekânı ziyaret etme fırsatı bulduk.

Bütün gezi boyunca vakit geçirmekten haz aldığım Tayyip Atmaca'yla daha bir muhabbet içerisinde, tanış olma fırsatına kavuştuk. Muhayyileme verdiğim yerin kıymeti ve muhabbetini hissettim desem yeridir. Şiirle düşünen ve şiirle yaşayan, Anadolu irfanına sahip ağır ve engin yürekli bir dost daha kazandık kanaati edindim.

Türkiye'ye döndükten sonra da muhabbetimiz devam etti. Adana'ya yaptığı bir dost ziyaretine - eksik olmasın - bizleri de davet etti. Kıymetli misafirimizle Anadolu Eğitim Kültür ve Bilim Vakfında buluştuk. Kıymetli kardeşim şair ve ozan Tayyip Atmaca, dost eli boş varılmaz anlayışı içerisinde gereğini yapmış olmakla yetinmemiş ki yanında getirerek içinde yürek sancısı ve göz nuru barındıran kitaplarıyla da buluşturdu bizleri. Tanış olmanın muhabbeti o güne de yansıdı. Vakıfta kıymetli kardeşimiz yazar, şair Mustafa Ökkeş Evren'in dostane sunumlarının tadına vardık. Bütün zamanlarda insan olma süreci elbette önemli ancak günümüzde insan kalma süreci bu önemi de aştı denilebilir. Bu gerçekle daha yakından bir sofranın açıldığını, bu sofraya eklemelenmenin gönüllü bir gereklilik olduğunu fark ettik.

Her şey mevsiminde tamamına erermiş, biz de âmânı zamana katıp yaz boyunca şahsımıza armağan verilen kitaplarla olan muhabbetimizi büyütme çalıştık. Hamdolsun biraz daha ferahladık, zenginleştik diyebiliriz. Nihayetinde gerek düz yazı gerekse şiir üzerine özellikle halk edebiyatı, âşık edebiyatı ve tasavvufi konulara vakıf, on kitaplık bir külliyatımız daha olmuştu.

Kitap Ağacı yayınlarından değişik zamanlarda yayınlanan; *Temize Çekilmez Ömür Defteri*, 1993-2025 iki baskı, *Döş Defteri* 1995-2025 iki baskı, *Küllüğün Taşlara Çizdiği Nakış* 1993-2025 iki baskı

Onikişubat Belediyesi Yayınları: *Kalp Şehri* 2022-2023 ikinci baskı, Anadolu Ay Yayınları: *Sözün İzinde* 2021. Hece Taşları Yayınları: *Dokunan Şiirler 2025*, *Hece Yürüyüşü 2025*, *Hece Uçuşu*, *Can Kırıkları*, *Yanaşık Hece* 2025.

Anadolu Çınar Yayınları: *Çıktım Erik Dalına* 2024

Her bir kitaptan ayrı tatlar aldığımızı, en baskın tadın ise aşka ait olduğunu özellikle vurgulamak isteriz. Kitaplarda gerçek aşka, yaşanmışlığa ya da yakın tanıklığa dair ciddi gönül işi ifadelerle rastladık.

Kitapların tamamı için özde söylenmesi gereken husus, geçmişle bugün arasında kurulan değerlere has arınmış kültür sosyolojisinin benimsenmiş olmasıdır.

Detayda gördüğümüz ise kadim kültüre has işlevselliğin artırılması ve korunması çabalarının yerinde bir farkındalıkla eserlerde işlenmesidir. Başka bir deyişle hakikatle olan bağa dair samimi muhabbetin zamana karşı geliştirilecek dayanıklılığa sunulan katkısıdır. Bilhassa toplumsal inşaya dönük halk dili vasıtasıyla vazgeçilemez, ertelenemez olanlara çekilen bir nevi dikkat olarak da düşünülebilir. Kitaplardaki zihinsel ve ruhsal dünya, insanı bütünüyle kıymetlendirmektedir. Ayrıca insanı evrensel bilginin temeli olan iyilik, doğruluk ve güzelliğe dair değerlerle inşa etmektedir.

Dolayısıyla şiirler, halk şiirinin temeldeki amacını daha bir derinleştiren kapsamlı düşünce yapısı ve anlayışlara dair söz dağarıyla hem hal olmuş,

rafine bir birikimin adeta sözcülüğüne adanmış gibidir.

Düzyazılarda da Anadolu irfanına has derinlik ve genişlik anlayışı hâkimdir. Yer yer tespitler, yer yer kadim nasihatler ve ironilerle etkinleşen kapsayıcılık, her daim ön plandadır. Onun eserleri için günümüz ‘modern edebiyat’ dünyasının kusurlarına özgü, ihmal sınırlarını da aşan kopuşlar, savrulmalar ve moda söylemlerin dışında kendine has bir karakter çizgisine sahip olduğu söylenebilir. Doğal olarak popülizm ve nicelik hevesine yenik düşmüş, sığ ve kolaycılığa kaçan, güncellelikle sorunlu eserlerdir. Tayyip Atmaca kardeşim, bu bağlamda kadim insani kültürlerle çelişen hususlara yer vermekle kalmamış, aynı zamanda olabildiğince gönülden ciddi bir dikkat de çekmiştir.

Düz yazı ve şiirde ortak payda kültürel değerlerin temel olarak değerlendirilmesidir. Kendine has üslubu ile halk şiirinin pek çok formunu ele alan, yer yer de modern şiirle ilişki kuran Tayyip Atmaca için, derinlikli bir tasavvuf şairi ve halk ozanı demek daha doğrudur bizler için.

Şiirlerini ağırlıklı olarak Anadolu kültürü üzerine temellendirmiştir. Yine aynı kültüre has deyişleri ve kalıpları da eserlerinde kullanmayı özellikle tercih etmiş görünmektedir. Bilhassa bir dönemin moda söylemi olan küçümseyici düşüncelerden ‘Folklor şiire düşmandır.’ tezini haklı olarak tersine çevirmiş, hakkın iadesine dair gerekliliğin ise adeta altını çizmiştir. Çünkü şiirde halk kültüründen yararlanma konusu hiçbir sebeple ihmale gelemmez. Zira Tayyip Atmaca şiir ve türkünün hareket halinde (göçer) olan toplumlara ait kültür ürünü olduğunun farkındadır. Bu külliyata dair toplum sosyolojisi, sosyal hayata dair ahlak bilgisi, temel kapsamı oluşturduğundan, söz konusu kültürlere has yansımalar, haklı olarak eserlere ayrıcalıklı bir önem kazandırmıştır. Şüphesiz bu farkındalık da sözü edilen halk bilimi (folklor) aracılığıyla nesillere aktarılır. Bu çaba sağlam bir kültürel inşa süreciyle birlikte, geleceği şekillendiren ve öngörüyle geliştiren niteliklere sahiptir.

Şair-ozan Tayyip Atmaca, dil hususunda içinden geldiği toplumsal kültüre ait geleneği içselleştirdiği kadar önemsemiştir de. Mevcut dil kalıplarından yararlanma hususu, özel ve özgün duruşu, tam da bu çabanın karşılığıdır.

Dolaylı anlatımlardan çok, duru ve net bir dil kullandığından her kesimin anlayacağı ve kendini bulacağı muhabbet edasında bir söylem biçimine sahiptir. Bu bağlamda Yunus Emre’nin Çıktım Erik Dalına şiirine yaptığı Tahmis; anlam, üslup ve derinlik konularında adeta başucu şiirim oldu diyebilirim. Malumunuz tahmis; divan-halk şiiri ya da bir gazelin her beytinin önüne, aynı vezin ve anlam bütünlüğü içerisinde üç mısra ilave edilerek oluşturulan beş-yedi bendlik musammatlara verilen addır.

Çünkü şair yaptığıının farkında olarak unutulmasa da ihmal edilen bir çalışmayı kitabına taşımış, geleneğin varlığına işaret etmiş, geleneği taşımayı ve aktarmayı gönüllü üstlenmiştir. Önemli bir çalışmanın sürdürülmesine de vesile olduğu için ayrıca takdiri de ziyadesiyle hak etmiştir.

Özetle onun bütün kitaplarında yılların emeğini, çabasını, kapsayıcı öze dair kadim ve arınmış kültürel bağlara adanmışlığı görebiliriz. Sözün gücünü dikkate alan özel bir üslup geliştirmiş, şiir ve yazılarını da bu üslupla harmanlamıştır.

Şüphesiz bir güzelliği anlatmanın yaşatmaktan daha zor olduğunun farkında olarak sözü önemli bir yaşatma durağı saydığım yere getirmek istiyorum. Çünkü baştan bu yana demeye çalıştıklarımın fazlasına sahip Yunus Emre’nin ‘Çıktım Erik Dalına Şiirini Tahmis’ çalışmasının tadımlık bu bölümü, bizlerin söylediklerine yer yer katkı, yer yer de mihmandarlık edeceği gibi ilgililere de muhabbet sunacağı kanaatindeyiz.

“Dilim üste yatırdım ölçtüm biçtim sözümü/Dost yüzüne bakınca gördüm kendi yüzümü/Gözlerimi kapadım bahar bildim güzümü/Çıktım erik dalına, anda yedim üzümü/Bostan ıssı kakıyup der ne yersin kozumu

Yaraladım türkü ile dudağımı kanattım/Yar konuk gelir diye düş evimi donattım/Düğün kurdum kendime hem aklımı oynattım/Kerpiç koydum kazana, poyraz ile kaynattım/Nedir diye sorana, bandedim verdim özümü

Gözyaşımın suladım ektiklerim bitmemiş/Uçurduğum Anka’lar Kafdağı’na gitmemiş/Dallarımın ham kalmış meyvelerim yetmemiş/İplik verdim çulhaya, sarıp yumak etmemiş/Becit becit ısmarlar, gelsin alsın bezini

Gül uğruna gönlüme dikenini koklattım/ Sevin-
cimi paylaştım derdime dert eklettim/Ruhumun ka-
pısında kervanları beklettim/*Bir serçenin kanadın,
kırk kağına yüklettim/Kırk çift dahi çekmedi, şö-
le kaldı kazım*

Kaç kez çıkmak istedim gönlüm ile sefere/Vuruş-
mayı özledim göğsümü gere gere/Kellesini koltukta
götürür bin kefare/*Bir sinek bir kartalı salladı vur-
du yere/Yalan değil gerçektir, ben de gördüm tozu-
nu*” S:11-12

...

Şüphesiz toplumlar kültürel hatıralarından yola
çıkarak yönlerini bulurlar, konumlarını belirlerler,
hatta korunmalarını sağlarlar. Zamanla arınan bu
hatıraların bir nevi kutup yıldızı işlevinde olduğu
unutulmamalıdır. Bu bağlamda edindiğimiz bütün
kaynaklar tarihe olduğu kadar bizlere de emanettir.

Emaneti hak edilen yerde, bilhassa baş üstünde tut-
mak ve ehline emanet etmek insanlığın asli görev-
lerdendir.

Ayrıca, kıymete haiz bütün eserlerin, gönül kü-
tüphanemizde yerinin bulması elbette bizleri ve top-
lumu daha bahtiyar kılacaktır.

Tayyip Atmaca, bilhassa edebiyat merkezli der-
nekler aracılığıyla gerçekleştirdiği genel kültür faa-
liyetlerine, şiir sunumlarına ve Hece Taşları özelinde
yoğunlaştığı dergicilik uğraşısına bugün de devam
etmektedir. Halk şiirine has mistik değeri yüksek
hatıraları gönüllülük hevesiyle koruyabilmiş değerli
bir şair ve halk ozanı olarak edebiyat şehri Kahra-
manmaraş'ta yaşamaktadır.

Yüce Mevla'dan sağlık ve muhabbetle çalışmalara
devamını temenni etmekteyiz.

MEKANİKSA

İKLİMLENDİRME

YANGIN SÖNDÜRME SİSTEMLERİ

Isıtma-Soğutma-Havalandırma ve Yangın Sistemleri

HALİL İBRAHİM ÖZER

0541 744 3293

mekaniksa

www.mekaniksa.com.tr

0541 744 3293

Afşin/Kahramanmaraş

Kıraç Beton

0 344 511 7878

0 533 921 0252

KIRAC
BETON

"Sağlam Düşünün"